

Revelesen

Yesu ramhajoun Jon kin narimnar yamə mine tukripiuə Nəgkiarien kwəkwə kape nəkwəkwə e Revelesen

? Pa rimirai nəkwəkwə e? Aposol Jon rimirai nəkwəkwə e. In piau Jemes, kini iriu ji Sepedi mir. Jon, in yermamə twelef kirik kape Yesu, kini Yesu rorkeikei pik in. Nəkwəkwə yamə minə e Jon rimirai, nhagriə e: Nəvsaoyen Huvə yame Jon rimirai, mine 1 Jon, mine 2 Jon, mine 3 Jon, mine Revelesen.

? Rimirai ramvən kimi nipa? In rimirai nəkwəkwə e ramvən kimi niməhuak seven yamə mine kasərer ye provins a Tarki, mamvən min kimi niməhuak minə fam.

? Narəyen rimnhawor pən iran mine ye nipig rimirai? Nipig a yame rimirai nəkwəkwə iran, gavman kape Rom ramni mimə narmamə tukasəkeikei masəhuak kimi yemehuə kape gavman ramhen kin kughen kapəriə. Mərig nəməhuak minə khamə yermamə kirikianə əmə in yerpilig əgkəp. Yermamə e in Yesu Kristo. In pisin əmə in Yermaru. Ror məkneikin, gavman kape Rom ramor ahas pən kimi nəməhuak minə. Jon in yamehuə kirik ye niməhuak, kher-yerhav kin ruvən isok, apa kwaji tanə e kamni kimə Patmos mə tukramarə in pisin əmə. Aikin, Kughen rivəhsi-pən nəmrərhavyen kimin, mə tukram Yesu Kristo apa ye rao ye neai. Kini məm min narimnar

yamə mine tukripiuə. Iriə e: Kughen tukrapita ye narowaginien yame narmamə mine Setan tuxsor iriə min. Kini Kughen tukrəkir narmamə m-fam ye Nipig Kwasig.

?Rimirai nəkwəkwə e tuk naha? In rimirai nəkwəkwə e mə tukror əpu mə Yesu Kristo in Yermaru, kini mhajoun kafan nəsaninien. Kini in rorkeikei mə tukrini-pən tuk nəməhuak minə mə tuxsərer tim tim tukmə nipig əutən ruə tuk əriə, kini pəh tukhapəh nisəhuakien kimi yemehuə kape gavman kape Rom rəmhen kin kughen kapəriə. Pəh nien mə tuktu, Setan tukror ahas pən kimi nəməhuak minə, mərig iriə tukasəkeikei masərer timtim. Kini Jon rorkeikei mə tukrivəh-si haktə nərigien kape nəməhuak minə mine narmamə e kasarə ye nipig əutən ai taktəkun. Nipig Yesu Kristo tukrirerig-pə min iran, kini In tukri-vəhsihaktə əriə.

Jon rimirikakun nəkwəkwə kafan

¹ Nəkwəkwə e, in ramhajoun narimnar yamə mine Yesu Kristo rimnor əpu. Narimnar minə e, Kughen rimivəh-sipən kimi Yesu, mimə In tukrhajoun kin kafan yorwok minə e narimnar yame pəh nien mə tuktu ruə. Kristo rimnher-pə kin kafan kirik agelo ruə, kini mhajoun narimnar minə e kin kafan yorwok Jon.

² Jon ramərer-ərhav tuk narimnar m-fam yame rimnəm, kini mirai əriə ye nəkwəkwə e. Narimnar minə a yame in rimnəm, in nəgkiarien kape Kughen mine nini-ərhavyen kape Yesu Kristo.

³ Nipig kape narimnar minə e ye nəkwəkwə e ramni-ərhav ruauə ipakə əgkəp. Ruauə ipakə, kini narmamə yamə mine kasəvhekin-ərhav nəgkiarinen mine e, yame Kughen ravəhsi-pə, tuksarə əfrakis ye nihuvəyen. Kini narmamə yamə mine kisərig mamhavəh yerkiria, masor, tuksarə əfrakis ye nihuvəyen.

Jon rimirai nəkwəkwə e ramvən kimi niməhuak seven

⁴ Yo Jon, yakamher-pən kin nəkwəkwə e ramvən kimi niməhuak minə iria m-fam seven apa provins a Tarki.

Pəh Kughen e yame rinamarə rerin, mamarə ai taktəkun, kini tukripiarə rerin min, In tukrautə-pre kin kafan nihuvəyen mine nəmərinuyen kimi əmia. Kini pəh nanmin minə e iria seven* yamə mine kasəmir kupən ye jea kape King, iria min tuksor məkneikin irəmia.

⁵ Kini Yesu Kristo min, in tukrautə-pre min məknakin kimi əmia. Kristo in ramərer-ərhav tuk nəfrakisien, kini In ai In rimnarə rerin mokupən ye nimhəyen, kini In ramarmaru ye king minə kape tanimfanə.

Pəh kisəgnəgin Yesu Kristo e, In rimnorkeikei ətawə, kini nitawin rimnaiyu mirisin-ta narpinien kape təvhagə hah kapətawə.

⁶ In King kapətawə, kini rimnor ətawə kwənhauə ye narmaruyen kafan, kini mor ətawə kwənhauə pris minə kape Rimni Kughen, kasor wok kafan.

---

* **1:4:** Sek japta 4 raməvsao kin nanmin kape Kughen iria seven. Tukmə ror nanmin iria seven, nipran e “Kughen e nanmin kafan rhuvə rhuvə pik.” **1:5:** Kol 1:18; Sam 89:27 **1:5:** Sam 89:27; Rev 17:14; 19:16

!Pəh kəsəgnəgɪn Kughen meinai kafan neihuəyen mɪne nəsanɪnien ramvən tuk Yesu Kristo infamien rirkək! !Pəh Kughen tukramarmaru rerin! Amen.

⁷ !Səmru! In ramrerig-pə mɪn ye napuə. Kini narmamə m-fam tuksarha-pən mɪsəm atuaturuk ye nɪmrɪrɪə. Kini narmamə mɪnə e kɪmɪshai nɪkao iran tuksəm mɪn, kini narmamə mɪnə e ye kwənərəus mɪnə fam ye tanɪmtanə, rɪkɪrɪə tukrəmha, mɪsasək apomh pɪk tuk nar yame kɪmɪsəm. Tukraməkeikei mor məknəkɪn. Amen.

⁸ Yermaru Kughen rɪmɪni mɪmə, “Yo e leta ‘a’ mɪne ‘zed.’ Yo e yarə rerin, yakamarə ai taktəkun, kini jakpiarə rerin mɪn. Kini Yo e, Nagheek Rehuə Pɪk.”

Jon rɪmnəm Yesu ye rao ye neai

⁹ Yo Jon, yo piaumiə kɪrɪk meinai kɪtawə m-fam kwənhaue kɪrɪkianə kɪtawə Yesu. Kini nɪpɪg nəmhəyen ramuə tuk ətawə meinai Yesu ramarmaru irətawə, kɪtawə kamhavəh kwermɪtawə kɪrɪkianə, nərɪgɪen kapətawə rəpomh, kasərer skai.

Kɪmnərəhu-pən yo ye kwaji tanə e Patmos, meinai yakamni-ərhav nəgkɪarɪen yame Kughen ravəhsi-pə, kini mamərər-ərhav tuk Yesu.

¹⁰ Nɪpɪg kɪrɪk, ye nɪpɪg kape Yermaru kapətawə†, Nanmɪn kape Kughen rɪmɪkuar irak, kini yɪmnərɪg yermamə kɪrɪk rokrən ehuə ye nɪmətək, rɪkɪn rəmhen kɪn nɪyuk,

¹¹ mamni mɪmə, “Rai-pən narɪmnar yamə mɪne nakaməm ye nəkwəkwe kini mher-pən kɪn ye

---

1:7: Dan 7:13   **1:7:** Sek 12:10   † **1:10:** “Nɪpɪg kape Yermaru” e Sande, nɪpɪg Yesu rɪmɪmragh mɪn ye nəmhəyen kafan.

niməhuak minə e iriə m-fam seven. Pəh rīvən apa Efesas, mine Smāna, mine Pegamam, mine Tuatira, mine Sadis, mine Filadelfia, mine Laodisia.”

¹² Kini, yimnarar mə jakəm-ru mə pa e raməgkiar kimi yo. Marar, məm nar kirik kərəhu-pən laet iran, iriə fam seven. Kimnor kin gol.

¹³ Kini ye kwerkwan ye nar minə a kərəhu-pən laet iran, yimnəm yermamə kirik ramərer, rəmhen kin Ji Yermamə. Ramarkaoh kin neipən kirik rəpomh meriaji təpaage nihun. Rimivitəəkkin niməgen kin kətət yame kimnor kin gol.

¹⁴ Kapən kapə mine nikwənen, kwəhawən, rəmhen kin nimri sipsip. Kini nimrin mir kwəmhen kin nap raməwhao.

¹⁵ Nihun mir kwəmhen kin bras yame kivaan ye nap mə nəmtəyen tukrəta, kini kwasig ikin, kəspir mə tukrərir mihuvə. Rikin rehuə rəmhen kin tahik ehua kirik yame ramuh nəpəəg kwənharuəruə.

¹⁶ In ravəh kəmhau seven ye kwermīn matuk. Kini nau yame resrə ye nikarin mir ramsi-pən ye nəkwān. Yermamə a rakhak māməsiə, rəmhen kin mirh yerkwēiha.

¹⁷ Nipig yimnəm kwən a, yimneiwaiyu mowhan yo ye nihun ikin rəmhen kin mə yimamhə. Mərig In rərao-pə mirap yo kin kwermīn matuk, mimə, “Pəh niginien. Yo e, nirikakunien mine infamien.

¹⁸ Yo e yemə mragh. !Yimamhə mokupən mərig, əm-ru, yakamragh rerin! Kini yo yakamehuə ye nimhəyen; yakirkun nəhitəyen ye kwənmhaan kape nimhəyen.

¹⁹ Ror məkneikin mə takaməkeikei mirai naha nhagin yame naknəm ruətərhav-pə e taktəkun, mine yamə mine tukripitərhav.

²⁰ Mərig jakhoprai-pre nıprai kəmhau minə iriə seven yame naknəm yakavəh ye kwermik matuk, mine nar kərəhu-pən laet iran, iriə seven, yame kimnor kin gol. Kəmhau minə e iriə seven, nıpran e, agelo minə kape niməhuak seven. Kini nar kərəhu-pən laet iran, iriə seven, yame kimnor kin gol, nıpran e, niməhuak minə iriə seven.”

2

Nəgkiarien ramvən kimi nəməhuak minə apa Efesas

¹ Kini rımini-pə tuk yo mimə “Rai nəkwəkwə kirik rivən kimi agelo kape niməhuak apa taon e Efesas, mini-pən mimə,

Yermamə yame ravəh kəmhau seven ye kwermın matuk, mameriwək ye kwerkwan ye nar kamərəhu-pən laet iran, iriə seven, yame kimnor kin gol, kafan e nəgkiarien ramni mimə,

² “Nəmə Efesas, yakirkun kapəmiə norien minə. Yakirkun mə naksəmnhakw pik, nərigien kapəmiə rəpomh, naksarer tim tim. Yakirkun mə kimie nakhani-əhu nəmə has minə. Kini nar-mamə tiksın aikin kamhani mə iriə aposol minə, mərig iriə khapəh nisəfrakisien, kini naksəkir əmhen əriə, masəm mə iriə nəmeikuə minə.

³ Yakirkun mə nərigien kapəmiə rəpomh. Nhasien ravəh pawk əmiə, mərig nakasərer tim tim tuk nhagik, mhapəh nisəpouyen.

4 Mərig nakasor nar kirik yame rapəh nəmhenien ye nimirik: Nakwəsəpəh norkeikeiyen kupən kapəmiə.

5 Rikimiə tukraməsik norkeikeiyen yame nımisarə iran kupən. Sarar, masor nar yame nımnasor kupən. Tukmə nakhapəh nisararien, jakurə, mırəhsi-ta nar e kamərəhu-pən laet iran kapəmiə ye kwənmhaan yame ramərer ikin.

6 Mərig nar kirikianə əmə e nakasor rhuvə: Naksəməkin norien has minə kape nukwao kape Nikolas*, rəmhen əmə kin yame yo yakəməkin əriə.

7 Yermamə yame nımətirgin rarə, tukraməkeikei mərig huvə nəgkiarien yame Nanmin kape Kughen ramni-pən tuk nıməhuak minə. Yermamə yame rapita ye narowaginien e, Yo jakeighaan kin in mə tukrən kwənkwai nai yame ravəhsi-pən nımraghien, yame rauruə ye nəsimien kape Kughen.”

Nəgkiarien ramvən kimi nəməhuak minə apa Smana

8 Kini In rımnəgkiar mamni-pə mımə, “Rai nəkwəkwə kirik rıvən kimi agelo kape nıməhuak apa taon e Smana, mini-pən mımə,

Yermamə yame in nırikakunien mine nərkinien, yame rımamhə mımragh min, kafan e nəgkiarien ramni mımə,

9 “Nəmə Smana, yakirkun mə naksarə ye nıpig əutən, kapəmiə nautə rirkək. Mərig pəh nien mə

2:4: Jon 13:35; Jer 2:2-5 * **2:6:** Nikolas in yhajoun eikuə kirik. Tukmə ror in ramhajoun mə narpınien rirkək tuk təvhagə has; mımə “Pəh kisor əmə təvhagə has mamharpın.” **2:7:** Jen 2:9; 3:22-24; Rom 5:12,18; 6:23; Rev 22:2 **2:8:** Rev 1:17-18

kapəmiə nautə rirkək əfrakis. !Kimiə, kapəmiə nautə rehuə pik əgkəp! Yakirkun mə narmamə tiksın kamhani hah əmiə, mamhani min mə iriə e narmamə yamə mine Kughen rimirpen-ta əriə†. Mərig nıkam. Kapəriə nimə kape nofuginien, kape Setan əmə.

¹⁰ Takhapəh nhaginien kin nəmhəyen yame pəh nien mə tuktu tukrurə irəmiə. Yakamni-pre tuk əmiə, mə Setan tukrəhi-pən əmiə tiksın ye kalabus mə tukəm əpu-ru nhatətəyen kapəmiə. Kimiə taksarə ye nəmhəyen kape nıpiğ ten. Taksərer tımtım miseriaji nımhəyen kapəmiə. Kini jakvəhsi-pre kapəmiə nərokien, rəmhen kin yame kəvəvhao-pən kin nar kirik ye kapən kapə yermamə yame rınapita ye naiyuyen. Nərokien e in e nımraghien rerin.

¹¹ Yermamə yame nımətirgin rarə, tukraməkeikei mərig huvə nəgkiarien yame Nanmin kape Kughen ramni-pən tuk nıməhuak minə. Yermamə yame rapita ye narowaginien e, tukripəh nıvənien marə ye nəkwai nap ehuə.”

Nəgkiarien ramvən kimi nıməhuak minə apa Pegamam

¹² Kini In rımnəgkiar mamni-pə tuk yo mımə, “Rai nəkwəkwə kirik rıvən kimi agelo kape nıməhuak apa taon e Pegamam, mını-pən mımə,

Yermamə yame ramrəh nau yame resrə ye nıkarin mir, kafan e nəgkiarien ramni mımə,

---

† **2:9:** Gris ramni mə, “Iriə kamhani mə iriə kwənərəus kape Isrel, mərig nofuginien kapəriə kape Setan əmə.” **2:9:** Jon 8:33-47

2:11: Rev 20:11-15; 21:8 **2:12:** Rev 1:16

13 “Nəmə Pegamam, yakırkun ikin nakasarə ikin. Taon a, Setan ramkwətə mamarmaru ikin.‡ Mərig kimiə naksarer tim tim tuk yo. Apa taon a, Setan ramarmaru ikin, kimnhopni pawk kwən a Antipas, yame rimmərer tim tim tuk nini-ərhavyen nhagik; mərig, kimiə nakhapəh nisəpəhyen nhatətəyen irak.

14 Mərig nakasor narimnar tiksın yamə mine rapəh nəmhenien ye nimrik: Kimiə tiksın aikin a, nakamhakwasig kin nhajounien kape Balam kupən. Balam e, in rimmor swatuk kimi King Balak mə in tukrivəhsi-pən vəh-sipən kimi nəmə Isrel, pəh iriə tuksor norien has, masən nəviginien yame kamor sakrefaes kin ramvən kimi nanmi kughen pisin minə, kini masor ap-napig nar.§

15 Kini ye norien kirikianə əmə min, kimiə tiksın naksəri-pən nhajounien kape nukwao kape Nikolas.*

16 !Ror pən takasəkeikei misarar ye nərigien kapəmiə tuk təvhagə has kapəmiə! Tukmə nakhapəh nisararien, pəh nien mə tuktu, jakurə tuk əmiə, muh narmamə minə e, kini mərai əriə kin nau yame resrə ye nikarin mir.

17 Yermamə yame nimətirgin rarə, tukraməkeikei mərig huvə nəgkiarien yame Nanmin kape Kughen ramni-pən tuk niməhuak minə. Yermamə yame rapita ye narowaginien e, yo jakwəhsi-pən nəviginien erkwaig e kamni

---

‡ 2:13: Mə taon e Pegamam, kasəhuak pik kimi kughen eikuə minə aikin. § 2:14: Stori kape Balam mine Balak raməmir ye Nam 22-24; 25:1-2; 31:16. * 2:15: Əm-ru footnote ye Rev 2:6.

kimə ‘mana’ kimin. Kini jakwəhsi-pən min kapiet hawən kirik kimin, yame kirai pən nhag vi iran, kini yermamə yame rawəh, in pişin əmə tikrirkun nhagin.”

*Nəgkiarien ramvən kimi nəməhuak minə apa Tu-
atira*

¹⁸ Kini In rimməgkiarmamni-pə tuk yo mımə, “Rai nəkwəkwə kirik rıvən kimi agelo kape nıməhuak apa taon e Tuatira, mini-pən mımə,

Ji Kughen, nımrın mir kwəmhen kın nap raməwhao. Kini nıhun mir kwərır mırəhuvə rəmhen kın aean e bras yame kaməspir rərır. Kini kafan e nəgkiarien ramni mımə,

¹⁹ “Nəmə Tuatira, yakwırkun-ta norien kapəmiə. Yakırkun kapəmiə norkeikeiyen mine nhatətəyen, mine nasıtuyen ye narmamə. Kini yakırkun min mə nərigien kapəmiə rəpomh tuk narer-tim-timien. Yakırkun mə norien kapəmiə yamə mine nakasor taktəkun khahuvə rapita norien yamə mine nımnasor kupən.

²⁰ Mərig nakasor nar kirik yamə rapəh nəmhenien ye nımrık: Kimiə nakhapəh nhani-əhuyen norien kape piraovın a yame ramhen kın piraovın kupən e Jesebel.† In ramni mə in profet kirik, mərig kafan nhajounien ramkır oror kafak yorwok minə, kasor apnapig nar. Kini in mamhajoun əriə mə tuksən nəviginiyen yame kamor sakrefaes kın kimi nanmi kughen pişin minə.

2:17: Jon 6:31-33,35,48,51   **2:18:** Dan 10: 6; Rev 1:14-15   † **2:20:** Nakəm pian a Jesebel ye 1 King 16:31 mine 2 King 9:22.

21 Yim^wwhin pian a mə tukrarar ye kafan norien kape nⁱkwasig-apnapi^ggien kⁱn narman, m^arⁱg in ramap^əh.

22 Ror m^akneikin mə takt^akun ai, jakv^əhsi-p^ən n^am^əh^əyen kⁱmin ye bed kafan. Kini narmam^ə yam^ə mine kasor apnapi^g nar iri^ə min, tukm^ə k^hap^əh nⁱsararien ye norien kap^əri^ə, jakv^əhsi-p^ən n^am^əh^əyen ehu^ə kⁱmi ^əri^ə,

23 mhopni mⁱn ji pian a mⁱn^ə. Ror p^ən nim^əhuak mⁱn^ə fam tukharkun mə Yo pⁱsin ^əm^ə yakⁱr^kun n^əri^gien mⁱn^ə kape narmam^ə, mine rikiri^ə. Kini jak^ərok ^əmi^ə r^əri-p^ən ^əm^ə norien kap^əmi^ə yame mine nakasor.

24 M^arⁱg takt^akun ai, jak^əg^kiar kⁱmi ^əmi^ə n^am^ə Tuatira yam^ə mine nak^hap^əh nⁱs^əri-p^ənien nhajounien kape Jesebel, mhap^əh nⁱs^əri^gien n^əg^kiarien e kamni kⁱm^ə ‘N^əg^kiarien pam kape Setan.’ To yak^p^əh n^ər^əhu-pre-mⁱn-ien nar pam kⁱrik ir^əmi^ə, m^arⁱg nar kⁱrikian^ə yakm^ə jakni-pre tuk ^əmi^ə:

25 Hav^əh tⁱm tⁱm nar yame nakw^ənhav^əh ta, mⁱseriaji nⁱpⁱg jakr^ərⁱg-pre iran.

26-27 Yermam^ə yame rapita ye narowaginien e, kini mam^ərer tⁱm tⁱm tuk norien n^əkw^ək, mamv^ən meriaji infamien, yo jakw^əhsi-p^ən nehu^əyen e kⁱmin yame Rimⁱk rimiv^əhsi-p^ə kⁱmi Yo, mamni mⁱm^ə,

‘In tukramarmaru ye tan^ə pⁱsin pⁱsin mⁱn^ə,
mamr^əh kw^ətavh^ə yame kⁱmnor kⁱn aean,
[ramhajoun mə nagheen rehu^ə].

Kini in tukrakapⁱr-pⁱr narmam^ə ye tanⁱmtan^ə,
r^əhmen ^əm^ə kⁱn yame aean ramakapⁱr-pⁱr

tikikwipir kimnor kin kwənəjiəpik.’ (*Sam 2:9*)

²⁸ Kini Yo jakvəhsi-pən min kəmhau e fetukai kim in.

²⁹ Yermamə yame nimətirgin rarə, tukraməkeikei mərig huvə nəgkiarien yame Nanmin kape Kughen ramni-pən tuk niməhuak minə.”

3

Nəgkiarien ramvən kimi nəməhuak minə apa Sadis

¹ Kini In rimnəgkiar mamni-pə mīmə, “Rai nəkwəkwə kirik rīvən kimi agelo kape niməhuak apa taon e Sadis, mini-pən mīmə,

Yermamə yame ravəh nanmin kape Kughen, iriə seven, kini mivəh min kəmhau iriə seven, kafan e nəgkiarien ramni mīmə,

“Nəmə Sadis, yakirkun norien minə kapəmiə. Yakirkun mə kamni kimə kimiə nakamhamragh, mərig nikam, kimiə nakwənhamhə-ta.

² !Sarha-ra! Norien huvə yamə mine kimiə nimisor kupən, pəh nien mə tuktu, kharkək fam. Mərig kimiə takasəkeikei misarkut mə takhavəh-si haktə min norien kapəmiə misor pəh ruə miskai, meinai yakpəh nəmien norien huvə kirik yame nimisor mhavən misor infamien iran, yame ratu-atuk ye nimri Kughen kafak.

³ Ror məkneikin mə rikimiə tukraməsik nəgkiarien yame nimnhawəh misərig apa kupən, misor nəkwən. Kini misarar ye nərigien kapəmiə. Mərig, tukmə nakhapəh nisərhayen, jakurə

tuk əmiə rəmhen kin yame yəkrəh kirik raurə, nakseinein nīpig yame jakurə tuk əmiə.

⁴ Mərig narmamə tiksin kimiə miriə apa Sadis khapəh nisorien neipən kapəriə rəmkimik. Kisəmhən tuk niseriwəkien kimawə miriə, neipən kapəriə rhawən əmə.

⁵ Yermamə yame rapita ye narowaginien e, tukrivəhsi-pən neipən hawən. Kini Yo to yakpəh noriah-oriahyen nhagin ye Nəkwəkwə kape Nimraghien. Kini yo jakni-ərhav nhagin ye nimirī Rimik minə kafan agelo minə, mə in e in kafak atuatur yermamə.

⁶ Yermamə yame nīmətirgin rarə, tukraməkeikei mərig huvə nəgkiarien yame Nanmin kape Kughen ramni-pən tuk nīməhuak minə.”

Nəgkiarien ramvən kimi nəməhuak minə apa Filadelfia

⁷ Kini In rīmnəgkiar mamni-pə mīmə, “Rai nəkwəkwə kirik rīvən kimi agelo kape nīməhuak apa taon e Filadelfia, mīni-pən mīmə,

Yermamə yame In nəfrakisien mamərhakə, kafan e nəgkiarien. In ramrəh ki kape King Deved kupən.* Tukmə rəhitə ye kwəruə, yermamə to rapəh nətapigien. Kini tukmə rətapig ye kwəruə kirik, yermamə to rapəh nəhitəyen. In mamni mīmə,

⁸ “Nəmə Filadelfia, yakirkun norien minə kapəmiə. !Səmrū! Yīmnəhitə ye tapig kirik tuk əmiə, to yermamə kirik rapəh nətapigien.

3:5: Mat 10:32; Luk 12:8; Mak 8:38; Luk 9:26; 1 Jon 2:23   * **3:7:** Nakəm-ru stori kape ki kape King Deved ye Aes 22:22. Ki kape King rəmhen kin nehuəyen kafan.   **3:7:** Aes 22:22

Yakirkun mə nəsaninien kapəmiə in rəkəskəh pawk, məriḡ kimiə nakasor nəkwak, mhapəh nisəpəhyen Yo.

⁹ !Səmru! Narmamə tıksin ye nofuginien kape Setan, iriə kamhani mhamə iriə narmamə yamə mine Kughen rimirpen-ta əriə.† Məriḡ, nıkam. Iriə nəmeikuə minə. !Səmru! Jakor əriə kisənimkur ye nımrımıə, mhani-ərhav mhamə Yo yakorkeikei əfrah əmiə.

¹⁰ Kimiə nımnharap-tərəkın tim tim nəḡkiarien yame yakwəni-pre ta tuk əmiə mə nəriḡien kapəmiə tukrapomh tuk narer-tım-timien. Tuk nar e, jakamarha huvə tuk əmiə ye nıpiḡ kape nəmhəyen yame pəh nien mə tuktu tukrurə ye tanımtanə, mə tukəkır nhatətəyen kape narmamə yamə mine kisarə ye tanımtanə.

¹¹ Pəh nien mə tuktu, yakurə. Haraptərəkın tim tim narımnar yamə mine nakwənhavəh ta, mə yermamə kırık tukriḡpəh niwəhsita-yen kapəmiə nərokien yame nakwənhavəh ta.‡

¹² Yermamə yame rapita ye narowaginien e, yo jakor in rəmhen kın nai ehuə kırık yame ramhapəs Nimə Ehuə kape Kughen kafak. To riḡpəh niḡərhavyen ye nimə a tuk nıpiḡ kırık. Kını jakrai-pən nhagık vi iran, mine nhag kafak Kughen, mine nhag taon kape kafak Kughen. Taon e, kamni kimə Jerusalem Vi, Kughen ramher-pə kın ramsi-pən apa ye neai, mameiwaiyu-pə.

---

† **3:9:** Əm-ru footnote ye Rev. 2:9   **3:9:** Jon 8:44; Rev 2:9
3:10: Hib 12:1-3   **3:10:** Jon 17:15   ‡ **3:11:** Gris ramni mə
 “Haraptərəkın tim tim narımnar yamə mine nakwənhavəh ta, mə yermamə kırık tukriḡpəh niwəhyen kapəmiə kəvəvhao.” Kəvəvhao e nərokien.

13 Yermamə yame nımətirgin rarə, tukraməkeikei mərig huvə nəgkiarrien yame Nanmın kape Kughen ramni-pən tuk nıməhuak minə.”

Nəgkiarrien ramvən kimi nəməhuak minə apa Laodisia

14 Kini In rımnəgkiar mamni-pə mımə, “Rai nəkwəkwə kirik rıvən kimi agelo kape nıməhuak apa taon e Laodisia, mını-pən mımə,

Yermamə yame kamni kimə ‘Amen,’ yame kirkun nətıgtəyen iran mə tukurarer matuk tuk nını-ərhavıyen əmə nəfrakisien, yame in nuknei narımnar m-fam yame Kughen rımnor, kafan e nəgkiarrien ramni mımə,

15 “Nəmə Laodisia, yakirkun norien minə kapəmiə. Yakirkun mə nımraghien kapəmiə rəmhen kın nu yame rəpiwən əmə. Rhuvə mə nhatətəyen kapəmiə tukripəh norien kıraru. ? Mə taksəpan, uə, taksokiei?

16 Mərig kimiə nakasərer əmə ye kwerkwan. Naksəpiwən əmə. Nakhapəh nisapan-pikien, mhapəh nisokiei-pikien. Ror pən, jakətəg əmiə ai taktəkun,

17 mərig in ai kimiə nakamhani mhamə, ‘Eh, kapətawə nautə rehuə; yakhavəh mane ehue; kapətawə nımraghien rhuvə pik, narımnar m-fam rarə, kini nar kirik rapəh nirkəkien tuk ətawə.’ Mərig kimiə nakseinein mə nakwəsarə ta ye nahasien. Riki narmamə raməpou tuk əmiə. Kapəmiə nautə rirkək əgkəp. Nımrimie rıpis. Nakasaiyu kopiə kopiə.

18 Ror pən, yakaməvhag kimi əmiə mīmə takhauə tuk Yo mhavəh gol e yame rərir mihuvə, pəh kapəmiə nautə tukripsaah ye rao ye neai. Kini takhauə tuk Yo mhavəh neipən hawən tuk narkao-hyen kin, mə takhapəh nisaurisien kin naiyu-kopiə-kopiə-yen. Kini takhauə min tuk Yo mhawəh meresin misəvit-pən ye nimirimə, mə nimirimə tukrəmtir, pəh naksəm huvə nar.

19 Narmamə minə m-fam yamə mine yakorkeikei pik əriə, yakəgkiar skai kimi əriə, kini mərip atuatur əriə. Ror məkneikin mə taksarkut pik misarar ye norien has kapəmiə.

20 ! Sərig-ru! Yo yakamərer ye kwəruə, maməsik-əsik tapig. Tukmə yermamə kirik rərig rikik kini rəhitə ye tapig, jakvən imə, kin məvigin kimru min.

21 Yo yaknapita ta ye narowaginien, mivən kimru Rimik, maməkwətə ye jea kafan, mamarmaru. Kini ye norien kirikianə əmə, yermamə yame rapita ye narowaginien e, Yo jakeighaan kin in mə tukrəkwətə kimru min ye jea kafak, mamarmaru kimru min.

22 Yermamə yame nimətirgin rarə, tukraməkeikei mərig huvə nəgkiarien yame Nanmin kape Kughen ramni-pən tuk niməhuak minə.”

4

Kasəgnəgin Kughen ye rao ye neai

¹ Kwasig ikin, yimiwaag haktə məm kwəruə kirik raməkwag apa ye neai. Kini yimnərig min yermamə yame rinaməgkiar kimi yo kupən.

Ramægkiar mìn kimi yo, rikin rehuə rəmhen kìn naiyuk, mīmə “Hekimter, muə. Yakhajoun ik kìn narimnar yamə mīne tukripiuə.”

² Məkneikin, nəsaninien kape Nanmìn Rhakə rimnor kimi yo. Yakwaag kupən, məm King ramkwətə ye jea kafan, mamarmaru ye rao ye neai.

³ Kini yermamə yame ramkwətə aikin a, yakəm in rhuvə mərir, rəmhen kìn kapier huvə mir kīraru nhagriu e jaspə mīne kanilian. Kini mərai-mərai kīrik rarkurao ye jea kafan, maməsiə pik rəmhen kìn kapier huvə e emeral.

⁴ Kini jea tiksìn aikin, iriə m-fam 24, kasarkurao ye jea ehua a kape King. Kini namehuə tiksìn, iriə m-fam 24, kasəkwətə-pən ye jea mìnə a; mhavəhsi-pən neipən hawən, misəvəvhao kìn kəvəvhao kape nisaiyen, kimnor kìn gol.

⁵ Kini ikin a, jea kape king ramərer ikin, ramaroapig, nuvrig-uvrigien ramavən, kini karuəruə ramərkwəmətei mamtərhav. Kini kupən ye jea laet iriə seven kamhauək. In a Nanmìn kape Kughen, iriə seven.

⁶ In a kupən ye jea kape king, nar kīrik aikin rəmhen kìn tahik, mərig rəmhen kìn glas yame rərir maməsiə.

Kini in a ye kwerkwan, nar mīragh mìnə, kamni kimə “jerubim,” iriə kuas, kasarkurao ye jea ehua kape King. Nīmriə rīpsaah pik, mamswin-pən apnapig əmə ye nīprairiə mīne nīmeitairiə.

⁷ Yame kupən ikin, rəmhen kìn laeon. Yame ror kīraru kìn, rəmhen kìn kau. Yame ror kisisər kìn,

kapən kapə rəmhen kɪn yermamə. Kɪni yame ror kuas kɪn, rəmhen kɪn kwəriə yame raviə.

⁸ Nar mɪragh mɪnə a kuas, təmər-əməririə sikis. Kɪni nɪmririə ramswin-pən apnapig əmə irəriə, mɪvən ye tikirkəviriə. Nɪpig m-fam kasəni nɪpei, yenpig mɪne yeraan, mhapəh nhapəhyen, mamhani mhamə,

“Kughen Yermaru, Nagheen Rehuə Pɪk.

In ramərhakə, mamərhakə, mamərhakə pɪk.

In rɪnamarə rerɪn, mamarə ai taktəkun, tukripiarə rerɪn mɪn.”

⁹ Kɪni nar mɪragh mɪnə a, kamhani nəfrakisien ye nehuəyen kape Kughen, mamhavəhsi-pən nɪsiaiyeɪn kɪmɪn, mamhani vi vi King yame ramkwətə-pən ye jea, mamarmaru mamarə rerɪn, infamien rɪrkək.

¹⁰ Iriə kamhani vi vi In, nəmehuə mɪnə, iriə m-fam 24, kasənimkur ye nihu yermamə a yame ramkwətə-pən ye jea, mamarmaru, mamarə rerɪn, infamien rɪrkək, masəgnəgɪn In. Kwəsəvəvhao kɪn kəvəvhao kape king, məkneikɪn, mharəhsi-ta, mɪsərəhu kupən ye jea yame King ramkwətə ikɪn mamarmaru, mamhani mhamə,

¹¹ “Kapəmawə Yermaru Kughen,

Ik nakatuatuk məmhen əgkəp mə narmamə m-fam tuksəgnəgɪn əmə Ik, mhasiai əmə Ik, meinai Ik nɪmnor narɪmnar m-fam. Nagheem rehuə pɪk.

Nɪmnəgkiar əmə mɪni mə narɪmnar m-fam tukhaswin, məkneikɪn kamhaswin əfrakis mamhamragh.”

5

Kwaji sipsip ramavi nækwækwæ yame kimnarpəvin

¹ Mækneikin, yimnəm King ramkwətə-pən ye kafan jea, mivəh nækwækwæ yame kimnarpəvin-arpəvin ye kwermīn matuk. Kimirai-pən nəgkiarien ye nīkarīn mir. Kivaan kandel raiyu, kivaan ətərəkīn ye nəpəəg nīmīn m-seven.

² Mækneikin yimnəm agelo əsanīn kīrik raməgkiar pīk mamaiyoh mīmə, “?Pa e in rəmhen matuatuk mə to rəvit-əpīr-pīr nehe kandel, məvi nækwækwæ e?”

³ Məriḡ yermamə kīrik rīrkək ye rao ye neai, uə tokrei tanə, uə ye kwənmhaan kape nīmḡayen, yame in ratuatuk mə to rəvi nækwækwæ e məvheikin.

⁴ Yermamə rīrkək yame ratuatuk mə to rəvi nækwækwə məhuekin, yakasək pīk tukun.

⁵ Kīni ai, yemehuə kīrik rīmīni-pə tuk yo mīmə, “Pəh nasəkien. Ɛm-ru, Kwən e kamni kīmə, ‘Laeon kape kwənərəus kape Judah,’ in Nukne Deved, in rīnapita ta ye narowaginien kafan. Kīni in ratuatuk mə to rakapīr nehe kandel seven, məvi nækwækwə a.”

⁶ Mækneikin, yimnəm kwaji sipsip kīrik ramərer ye kwerkwan ye jea kape King mīne nar mīragh kuas e, kamni kīmə ‘jerubim,’ mīne namasur mīnə iriə 24. Nakəm Kwaji Sipsip a nakməta mə kīnhopni-ta. Kapan əpat seven, kīni nīmīn, iriə seven mīn, iriə a kasərer tuk nanmīn kape Kughen iriə seven, yamə mīne rīmnhher-pə kīn əriə kamhavən ye tanīmtanə.

⁷ Kwaji Sipsip e, rīvən a ikin King ramkwətə-pən ye kafan jea ikin, mərəo-pən mirəhsi-ta nəkwəkwə ye kwermi King matuk.

⁸ Mirəhsi-ta ta nəkwəkwə e, məkneikin, nar miragh minə, iriə kuas, kamni kimə ‘jerubim,’ mine namasur, iriə m-fam 24, kasənimkur ye nihu Kwaji Sipsip. Kimnhavəh gita* kapəriə, mine besin kimnor kin gol, rukwar kin nar kirik yame ramənah, mapien huvə. Kini nar a ramənah mapien huvə in rəmhen kin nəhuakien kape narmamə kape Kughen minə.

⁹ Kini nar miragh minə kuas e, kamni kimə ‘jerubim,’ mine namasur minə iriə 24, kasəni nipei vi kirik mhamə,

“Ik nakatuatuk məmhen mə to nakvəh nəkwəkwə e,

məvit-əpir-pir nehe kandel yame kimivaan-ətərək kin.

Meinai kimishopni Ik, nitawim rimnaiyu,

Nakarpin nimraghien kin kape narmamə ye tanə m-fam, mine kwənərəus m-fam, mine kantri m-fam, mine yamə mine kamhani nəgkiarien m-fam.

¹⁰ Kini nimnor əriə kwənhauə ye narmaruyen kafam, kini iriə kafam pris minə, kasor wok kape Kughen kapəməwə.

Iriə tuksarmaru ye tanimtanə.”

¹¹ Kini yimiwaag-pən min məm, mərig riki agelo minə khapsaah khapsaah khapsaah, to kipəh nəhueikin-famien əriə. Kasərer misarkurao ye jea

* **5:8:** Nəgkiarien kape nəmə Gris rapəh niniyen ‘gita,’ mamni əmə ‘hap.’ In nar kirik kamuh tuk nəniyen nipe, rəmhen kin gita. **5:8:** Sam 141:2

kape King mine nar miragh minə e, kamni kimə, 'jerubim,' mine nəmasur minə.

¹² Kasəni pik nipei kirik mamhani mhamə,
 “Kwaji Sipsip yame kimnhopni, In ratuatuk
 məmhen mə tukhavəh-si haktə In, meinai
 In ravəh fam nəsaninien, mine nirkunien,
 mine nautə, mine nagheen. !Pəh khasiai In,
 misəgnəgin In!”

¹³ Məkneikin, yimnərig narimnar fam yame
 Kughen rimnor ye rao ye neai, mine ye tanimtanə,
 mine ye tame tahik, mine ye kwənmhaan kape
 nimhəyen, mine narimnar fam yame kamhaswin
 irəriə, iriə m-fam kamhani mhamə,
 “Pəh nini-vi-vi-yen mine nisaiyen ramvən tuk
 King yame ramkwətə-pən ye jea, mine tuk
 Kwaji Sipsip, meinai In ravəh nikhakien
 mine narmaruyen.

!Pəh nini-vi-vi-yen mine nəsaninien ramvən
 tuk əriu, mivən, mivən, mivən, mipəh norien
 infamien!”

¹⁴ Məkneikin, nar miragh e, kamni kimə, 'jeru-
 bim,' iriə kuas, kamhani mhamə, “!Amen!” Kini
 nəmehuə minə kisənimkur ye nihun, misəgnəgin
 In.

6

*Kwaji sipsip rəvit-əpir-pir nehe kandel yame
 kimivaan-ətərəkīn nəkwəkwə kīn*

¹ Kini yakəm Kwaji Sipsip a rəvit-əpir-pir nehe
 kandel yame rəkupən, yame kimivaan-ətərəkīn
 nəkwəkwə yame kimnarpəvin-arpəvin kīn.
 Məkneikin, nar miragh e kamni kimə, 'jerubim,'
 kirikianə irəriə rarar mokrən ehua rəmhen kīn
 karuəruə, mīmə, “!Yuə-ru!”

² Yakwaag haktə məm hos kirik khawən. Yermamə yame ramkwətə ye hos ramrəh nəvhagə. Məkneikin kəvəvhao-pən kin kəvəvhao kirik kape king iran. In ramaiyu mamavən rəmhen kin yermamə yame rapita ye narowaginien, kini mamvən min mə tukrapita min.

³ Kini ai, Kwaji Sipsip a rəvit-əpir-pir nehe kandel yame kimivaan-ətərəkkin nəkwəkwə kin, yame ror kiraru kin, kini nar miragh e kamni kimə 'jerubim,' yame ror kiraru kin, rorar, mamni mimə, "Yuə-ru!"

⁴ Məkneikin, hos kirik kəwhao raiyu muə. Yermamə yame ramkwətə ye hos, kivəhsi-pən nao kape narowaginien kimin. Kini Kughen rameighan-pən kin neihuəyen kimin mə tukrərəhsita nəmərinuyen ye tanimtanə. Nuhyen əjir ramavən ikın minə fam.

⁵ Kini ai, Kwaji Sipsip a rakapir nehe kandel yame kimivaan-ətərəkkin nəkwəkwə kin, yame ror kisisər kin, kini nar miragh e kamni kimə 'jerubim,' yame ror kisisər kin, rorar, mamni mimə, "Yuə-ru!" Məkneikin, yimiwaag-pən məm hos kirik kapig. Yermamə yame ramkwətə iran ramrəh skel kirik kape nəkirien nəviginien.

⁶ Kini yimnərig riki yermamə kirik risi-pən ye kwerkwan ye nar miragh kuas e kamni kimə 'jerubim.' Mamni-pən tukun mimə, "Yuvən! Kameighan kin ik kimə takor nikumhə kimi tanimtanə. Tukmə kisarakikin mane ehua mhavəh

nəviginien rikəskəh əmə. * Mərig takpəh noriahyen nuknei nai mir e kamni kimə ‘olif,’ mine ‘grep.’ ”

⁷ Kini ai, Kwaji Sipsip a rəvit-əpir-pir nehe kandel yame kimivaan-ətərekin nəkwəkwə kin, yame ror kuas kin, kini nar miragh e kamni kimə ‘jerubim,’ yame ror kuas kin, rarar, mamni mīmə, “! Yuə-ru!”

⁸ Yakwaag-pən məm hos kirik kərato. Yermamə yame ramkwətə iran, nhagin e Nīmhayen. Iriu kwən kirik, nhagin e Kwənmhaan kape Nīmhayen rikwasig kin in miravən. Kirəvəh neihuəyen mə tukwəhapni narmamə kin nao, mwhopni əriə kin nīkumhə, uə kin nar aparu minə, uə kin nəmhəyen. Kirəvəh nehuəyen məknakin rəmhen kin nīpar nīmoptanə kirikianə, mirəpəh əmə nīpərin kisisər.

⁹ Kini ai, Kwaji Sipsip a rəvit-əpir-pir nehe kandel yame kimivaan-ətərekin nəkwəkwə kin, yame ror kirkirip kin, məkneikin yakwaag-pən ye nəpəæg tebol apa ye Nīmə Ehuə kape Kughen, məm narmamə yamə mine kimnhopni əriə tuk narer-timtimien tuk nini-ərhavyen nəgkiarien kape Kughen.

¹⁰ Iriə kasokrən apomh mamhani-pən tuk Kughen mhamə, “Ik nakamarmaru ye narimnar m-fam. Ik nakəmərhakə; kini Ik nəfrakisien. ? Mərig, tuk nagheen mine kini Ik nakəkir narmamə ye tanimtanə, marpin tai nitawmawə?”

* **6:6:** Gris ramni mīmə, “Nimri wit yame tukor bred kin kape nīpig kirikianə əmə, nīmrin rhaktə rəmhen kin mane yame kamərok tuk wok kape nīpig kirikianə, kini raes yame tukən ye nīpig kirikianə, nīpig rhaktə rəmhen kin mane yame kamərok tuk wok kape nīpig kirikianə.” Mərig nīpran e, tuksarakikin mane ehua mhavəh nəviginien rikəskəh əmə.

11 Kamhani məknakin, Kughen rīvəhsi-pən neipən hawən kimi əriə m-fam, mini-pən tuk əriə mīmə, “Takhawhin pi pom. Piaumiə minə mine kakə kapəmiə minə tiksın kasor hanə kafak wok. Pəh kiseriaji tukhopni piəpiə min narmamə yamə mine kimivəh nihupin irəriə.”

12 Kini ai, Kwaji Sipsip a rəvıt-əpir-pir nehe kandel yame kimivaan-ətərəkın nəkwəkwə kın, yame ror sikis kın, yakəm mig ehuə ramkiu. Mirh rıpis rəpignap. Makuə rəwhao rəmhen kın nitə.

13 Kəmhau minə kisəsaah-əsaah miseiwaiyu-pə ye nımoptanə, rəmhen kın nai† yame nımətag ehuə rameitətəg kın, kwənkwan yame rapkəh rəsaah.

14 Kini neai rirkək, rəmhen kın yame kimarpəvin-arpəvin fam təvheitə. Kini tukwas minə mine tanə minə kisəta ye kwənmhaan kapəriə minə.

15 Kini king minə kape tanımtanə, mine narmaru minə, mine namasur minə kape mobael minə, mine narmamə yamə mine kapəriə nautə rehuə, mine narmamə yamə mine kamhavəh nehuəyen, mine slef minə, mine narmamə apnapıg minə, iriə m-fam khavən miserkwaig ye nəpəəg kapier ehuə, uə kasərer atgın kapier minə ye nıkar tukwas minə.

16 Kini kisəsək apomh-pən tuk tukwas minə mine kapier ehuə minə mhamə, “! İsaah! Məkwətə-tərəkın əmawə merkwaig kın əmawə ye nımrı King e yame ramkwətə ye kafan jea, mine tuk niemhaa kape Kwaji Sipsip.

6:12: Joel 2:31; Wok 2:20 † 6:13: Jon ramni nai kirik kamni kimə ‘figtri.’ 6:14: Aes 34:4 6:15: Aes 2:10,19-22 6:16: Hos 10:8

17 Meinai nīpīg a ruauə yame Kughen mine Kwaji Sipsip tukravəhsi-ərhav-pə niemhaa kapəriu. ?Kini pa nhagin rirkun narer-huvəyen?"

7

Kimirpen narmamə wan hundred foti fo taosen mə kape Kughen

¹ Kini ai yakəm agelo kuas kasərer-pən ye nīkarin kuas kape tanimtanə, mamharaptərəkīn nīmətag kuas ye nīkarin kuas kape tanimtanə, mə nīmətag kirik tukripəh nher-herien nīmoptanə mine tahik mine naiminai.

² Kimivəh-sipən nəsaninien kimi əriə tuk nori-ahyen nīmoptanə mine tahik. Məkneikin yimnəm agelo kirik risi-pirə. In ravəh nar kirik yame Kughen Miragh ravəh mə tukror-pən nətətao kin ye kafan narmamə. Mokrən apomh kin agelo minə e kuas yamə mine kivəhsi-pən nəsaninien kimi əriə mə tuksoriah nīmoptanə mine tahik, mimə,

³ “Hapəh pi pom. Kwasig ikin taksoriah tahik mine naiminai mine tanimtanə, tuksərəhu-pən nətətao kape Kughen ye nupanai narmamə kafan minə.”

⁴ Kini yimivəh nihupin ye narmamə yamə mine kərəhu-pən nətətao kape Kughen irəriə: Iriə m-fam wan hundred foti fo taosen. Iriə kwənərəus minə kape Isrel.

⁵ Ye kwənərəus kape Juda, kərəhu-pən nətətao kape Kughen ye narmamə twelef taosen. Ye kwənərəus kape Ruben, iriə twelef taosen. Ye kwənərəus kape Gad, iriə twelef taosen.

- ⁶ Ye kwənərəus kape Asere, iriə twelef taosen. Ye kwənərəus kape Naftali, iriə twelef taosen. Ye kwənərəus kape Manase, iriə twelef taosen.
- ⁷ Ye kwənərəus kape Simeon, iriə twelef taosen. Ye kwənərəus kape Livae, iriə twelef taosen. Ye kwənərəus kape Isakara, iriə twelef taosen.
- ⁸ Ye kwənərəus kape Sebulun, iriə twelef taosen. Ye kwənərəus kape Josef, iriə twelef taosen. Ye kwənərəus kape Benjamin, iriə twelef taosen.

Kwhen yame kasarkaoh kin neipən hawən

⁹ Kini ai, yakwaag əkupən irak, məm kwhen ehuə kirik, to kipəh nəvheikin-famien. Khasi-pən ye kantri minə fam, mine ye kwənərəus minə fam, mine ye nəgkiarien minə fam. Tikiriə ror pisin pisin. Kasərer kupən ye jea kape King, mine Kwaji Sipsip. Misarkaoh min kin neipən hawən. Kamhavəh kwermi nəmir.

¹⁰ Misokrapomh mhani mhamə,
 “Kughen kapətawə yame ramkwətə ye kafan jea mamarmaru, mine Kwaji Sipsip, iriu pisin əmə kravəh miragh ətawə.”

¹¹ Agelo minə fam kasərer rao rao kin jea kape King mine nəmehuə minə, mine nar miragh e kamni kimə ‘jerubim’ iriə kuas. Misənimkur kupən ye jea kape King, masəhuak kimi Kughen

¹² mhamə,
 “!Amen! Kapətawə Kughen In rhuvə pik, makhak pik.
 Nirkunien kafan rehuə. Nagheen rehuə.
 Nəsaninien kafan rehuə.

Pəh kisəgnəgin In, mhasiai In, mhani vi vi In kape rerin.

Amen.”

¹³ Məkneikin yamehuə kirik irəriə raiyoh-pə mimə, “?Narmamə minə e kasarkaoh kin neipən hawən, iriə ni-pa minə e? ?Khasi-pən hiə?”

¹⁴ Mərig əmə yakmə, “Yemasur. Ik əmə nakirkun.”

Kini ramripin mini-pə mimə, “Narmamə minə e, kwəsəta ye nəmhəyen ehuə; misaikwas ye kapəriə neipən kin nitaw Kwaji Sipsip, ror neipən ramhawən.

¹⁵ Ror pən,

Iriə kasərer ye nimri Kughen, yame ramkwətə marmamaru.

Masəhuak kimin ye nəkwai Nimə Kafan yenpig mine yeraan.

Kini King e yame ramkwətə-pən ye jea marmamaru, In tukrhotikəm-kəmin əriə ye nipig m-fam.

¹⁶ Iriə, sweiwei tukripəh nuh-minien əriə.

Tukhapəh nisakwəkwə-minien.

Rukweiha tukripəh min nhenien əriə.

Nəpan-əpanien kape mirh tukripəh min nəsien əriə.

¹⁷ Meinai Kwaji Sipsip yame ramkwətə ye kwerkwan ye jea kape King, In tukrarha tuk əriə rəmhen kin yermamə yame ramarha tuk sipsip.

In tukramkir əriə mamvən ye nimri nu miragh, kini Kughen tukrirai-ta fam nehe nimririə.”

8

Nəhuakien in rəmhen kın sakrefaes yame kivaan əru, nehenap ramənah, mapien huvə, mamvən tuk Kughen

¹ Mərig nıpıg Kwaji Sipsip a rəvit-əpır-pır nehe kandel yame kımıvaan-ətərəkın nəkwəkwə kın, yame ror seven kın, nəgkiarın rırəkək ye rao ye neai kape nıpıg kwəkwə, rəmhen kın haf aoa.

² Kını yakwaag-pən kın agelo yamə mınə kasərer ye nımri Kughen, iriə seven, məm iriə kamharəh nıyuk.

³ Kını agelo mın kırık ramrəh besin kırık yame kımnor kın gol. Besin a, rukwar kın nar kırık yame ramənah, mapien huvə. Rırəh mivən marer kupən ye tebol ye nımə ehuə kape Kughen. Kivəhsi-pən narımnar rıpsaah yame ror nəmıovın kımın mə tukrıvəhsi-pən kımı Kughen, iriə nəhuakien kape narmamə kape Kughen mınə, mıvaan apa ye tebol yame kımnor kın gol, yame ramərer kupən ye jea kape King.

⁴ Nəuwəh kape nəmıov nar a, mınə nəhuakien kape narmamə mınə kape Kughen, yame agelo a rampık ye kwermın, kashaktə mamhavən tuk Kughen.

⁵ Kını agelo a ramrəh besin a, mivəh nap ye tebol mısıai-pən ye besin, mətəgətəg-pən ye tanımtanə. Məkneikın raroapıg, karuəruə rark-womətei, nuvrıg-uvrıgien rehuə, kını nımnımien ravən.

Nıyuk mınə

⁶ Mækneikin agelo seven kwəsərer matuk tuk nherien naiyuk.

⁷ Kini yame rəkupən rimmher naiyuk. Mækneikin kamətəg-pən aes mine nap mine nitə ye tokrei tanə. Rīmuək məs nīpar tanə kīrik, mīpəh mīn nīpərin kīraru, kini muək məs naiminai nīpərin kīrikianə, mīpəh mīn nīpərin kīraru. Kini muək məs mənvhirik nīpərin kīrikianə, mīpəh mīn nīpərin kīraru.

⁸ Kini agelo yame ror kīraru kīn rimmher naiyuk, kini kərəhu-pən ye tame tahik nar kīrik rəmhen kīn tukwas ehua yame ramuək. Nīpar tahik kīrikianə rīmnor nitə kīn, mīpəh mīn nīpərin kīraru.

⁹ Rīmnoriah nar mīragh yamə mine kasarə ye tahik, nīpərin kīrikianə, mīpəh mīn nīpərin kīraru. Moriah mīn rao mīnə ye tahik, nīpərin kīrikianə, mīpəh mīn nīpərin kīraru.

¹⁰ Kini agelo yame ror kīsīsər kīn rimmher naiyuk, mækneikin kəmhou ehua kīrik rier ta, mamuək rəmhen kīn kwensiə. Rīsī-faktə ye neai meiwaiyu məwhan muək-pən ye nu mīnə mine nīmri nu mīnə nīpərin kīrikianə, mīpəh mīn nīpərin kīraru.

¹¹ Kəmhou a kamni kīmə ‘Rəukəh Pīk.’ Rīmnor nīpar nu rəukəh, mīpəh mīn nīpərin kīraru. Kini narmamə khapsaah yamə mine kīmnhanīm nu yame rəukəh, kīmnhamhə.

¹² Kini agelo yame ror kuas kīn rimmher naiyuk, nar kīrik ruh mīrh mine makuə mine kəmhou mīnə, mor nīpar mīrh rīpīs, mīpəh mīn nīpərin kīraru kaoəsiə. Nīpar makuə rīpīs, mīpəh mīn nīpərin kīraru kaoəsiə. Nīpar kəmhou rīpīs,

mipəh mīn nīpərin kīraru kaoəsiə. Yeraan, ruk-wēiha ramavən nīpərin kīraru, mipəh mīn nīpərin kīrikianə. Yenpig, neai raməsiə nīpərin kīraru, mipəh mīn nīpərin kīrikianə.

¹³ Məkneikin yimnarha-pən maməm kwəriə ramivə ye napuə, mokrapomh mīmə, “!Awēh! !Awēh! !Awēh! Agelo kīsīsər mīn tukrher naiyuk, mīrhor nahasien ramvən tuk narmamə ye tokrei tanə.”

9

¹ Kini agelo yame ror kīrkīrip kīn rher naiyuk, məkneikin yakəm kəmhau risi-faktə ye neai meiwaiyu-pə ye tokrei tanə. Kimivəhsi-pən kī kīrik kīmin tuk nəhitəyen ye nəkwai nīmīr ehua yame reiwaiyu pik.

² Nīpig rīmnəhitə ye nəpəəg a, nehenap ramənah rəmhen kīn nehenap kape nap ehua. Nehenap yame ramsi-pən tuk nəkwai nīmīr ruvrīg əpis mīrh mīne napuə.

³ Kini nar mīragh khapsaah kīsəmhen kīn kəviraiyuk khasi-pən ye nehenap a, mīseiwaiyu-pə. Kivəhsi-pən nəsanīnien kīmī əriə mə tukshai narmamə kīn nīpīkovriə, raməmhə pik.

⁴ Kini-pən tuk əriə kīmə tukhapəh nīsoriahyen mənvhirik mīne naimīnai mīne nəsimien. Mərig tūksoriah əmə narmamə yamə mīne nətətao kape Kughen rīrkək ye nupanairiə.

⁵ Kini kivəhsi-pən nəsanīnien kīmī əriə mə tūksəs narmamə masor nəmhəyen kīmī əriə tuk makuə kīrkīrip. Mərig tukhapəh nīshopniyen narmamə.

Kini nəmhəyen yame iriə tuksərig rahah kin, in rapita pik yame wərawk* ramhai əjir.

⁶ Ye nipiḡ minə a, narmamə tuksarkut mə tukhamhə miseinein. Misorkeikei pik mə tukhamhə, mərig to khapəh nhamhəyen.

⁷ Yimnəm kəvraiḡ eihuə minə a kisəmhen kin hos yamə mine kimisərer matuk tuk narowaginien. Iriə kimisəvəvhao kin nar kirik rəmhen kin kəvəvhao kape king yame kamor kin gol. Kini nimririə rəmhen kin nimri yermamə.

⁸ Nīkwəneriə rəpomh rəmhen kin nīkwəne pi-raovin, kini kweruriə resrə rəmhen kin kweru laeon.

⁹ Kimivitərəkin nimagiriə kin aean. Nipiḡ khaivə, təməməriə rarkərik rəmhen kin hos khapsaah yamə mine kamhavi kat mamhavən ye narowaginien.

¹⁰ Nīpikovriə raməs əjir raməmhə rapita pik yame wərawk ramhai əjir. Iriə kamhavəh nəsaninien ye nīpikovriə kape makuə kirkirip tuk norien nəmhəyen kimi narmamə.

¹¹ Kapəriə yamehuə in yermaru kape nəkwai nimir ehuə yame rewaiyu pik. Ye nəḡkiarien kape nəmə Isrel ramni mə nhagin e Abadon. Ye nəḡkiarien kape nəmə Gris ramni mə nhagin e Apolion.†

¹² !Awəh! Nahasien kupən rinor infamien. Mərig, nahasien kiraru apaikin tukpirauə.

¹³ Məkneikin agelo yame ror sikis kin ramher naiyuk. Kini yakərig riki yermamə risi-pən apa

---

* **9:5:** Gris rapəh niniyen “wərawk” mərig ramni “skopion.” Nīpikoin raməs əjir, raməmhə pik. † **9:11:** Apolion, nīpran e ramni mə, “Yakamoriah.”

yerki kapən apət tebol yame kimnor kin gol, yame ramərer kupən ye nimir Kughen.

¹⁴ Rini-pən tuk agelo a yame ramor sikis kin, yame ramrəh naiyuk, mimə, “Risın-ta agelo kuas yamə mine kimirkwəji əriə apa ye nu eihuə a Yufretes.”

¹⁵ Ror məkneikin ririsin-ta agelo kuas a yamə mine kərəhu əriə apaikin mə tuksərer matuk tuk aoa atuaturuk e, mine nipig atuaturuk e, mine makuə atuaturuk e, mine newk atuaturuk e yame tukirisin əriə kamhavən mishopni narmamə ye tokrei tanə, nipərin kirikianə, mhapəh min nipərin kiraru.

¹⁶ Kini yimivəh nihupin ye mobael minə kapəriə, yamə mine kisaiyu ye hos, kini iriə fam tu hundred milian.

¹⁷ Kini yakəmrərhav min maməm min narmamə kasaiyu ye hos məkneikin: Kimivitəək kin nimagiriə kin aean yame rəwhao rəmhen kin nap, kini ror blu rəmhen kin napuə apig, kini rəokrə rəmhen kin nimar nai yame rimhiak-imhiak. Kini kapən kapə hos minə a rəmhen kin kapən kapə laeon. Nap, mine nehenap, mine təpis krhisi-pən ye nəkwairiə.

¹⁸ Nahasien misir e - nap, mine nehenap mine təpis - krhisi-pən ye nəkwairiə mrhopni nipər narmamə ye tanimtanə, mipəh min nipərin kiraru.

¹⁹ Kini nəsaninien kape hos minə e, ramsi-pən ye nəkwairiə mine nipikovriə. Nipikovriə rəmhen kin kapən kapə snek yame raməkwopah.

²⁰ Mərig narmamə yamə mine nahasien misir e kirhipəh nrhopniyen əriə, khapəh nisararien ye nərigien kapəriə. Mhapəh nisəpəhyen nəhuakien kimi yarmhə minə mine nanmi kughen eikuə yamə

mine kamivhirəkin kin gol, uə silva uə bras, uə kapiet, uə nai. Narimnar minə a kisəru, nimiria ripsis, niprairia rəpou.

²¹ Kini narmamə minə a kharəh nisararien ye nərigien kapəria tuk nhopniyen narmamə mine norien nahawk, mine norien kleva, mine nor-apnapigien nar, mine nəkrəhyen.

10

Agelo yame ravəh nəkwəkwə kəskəh

¹ Kini ai yakəm agelo min kirik, nagheen rehuə, ramsi-pən ye neai. Ramvən ye napuə rəmhen kin mə kafan neipən. Kini mərai-mərai rarkurao ye kapən kapə. Kini in rəkhak məməsia rəmhen kin mirh. Kini nihun mir kwəmhen kin səpaag ehuə mir yamə mir kirauək.

² Kini in ravəh nəkwəkwə kəskəh ye kwermın matuk yame kimnəvi. In rəriip nihun matuk ye tahik, məriip nihun mawor ye nimoptanə.

³ Kini mokrən apomh. Rikin rəmhen kin riki laeon. In rokrən apomh, karuəruə rhorpin m-seven.

⁴ Karuəruə rhorpin m-seven, yakmə jakrai-pən ye nəkwəkwə a, məriig yakəriig riki yermamə kirik risi-faktə ye neai mimə, “Erkwaig kin nəgkiarien e yame karuəruə ramni, mipəh niraipən-ien ye nəkwəkwə.”

⁵ Kini ai agelo a yame yimnəm kupən ramərer-pən ye tahik mine nimoptanə mivəhsi-haktə kwermın matuk ye neai,

⁶ mivəh kwəsu ye nhag yarə rerin, yame rimnor neai mine nimoptanə mine tahik mine narimnar fam. Kini mimə, “Kughen tukriyəh niwhin-minien.

⁷ Mərig nıpig agelo yame ror seven kın tukrher naiyuk, kını nərig-məniwəniən kape Kughen tukruə mor nəfrakisien kın ai taktəkun. In tukritərhav rəmhen əmə kın yame rımını ta kupən kimi kafan yorwok mınə, iriə a kafan profet mınə.”

⁸ Kını ai yakərig riki yermamə kirik ramsi-pən ye neai mımə, “Yuvən, mirəh nəkwəkwə yame kımnavi ye kwermi agelo matuk yame ramərer-pən ye tahik mine nımoptanə.”

⁹ Məkneikin, yımavən maiyoh agelo mə tukrivəhsi-pə nəkwəkwə kəskəh a kimi yo. Kını rımə, “Vəh mən. Nar a tukroriah tıpım. Mərig tukmə nakən, mərig rheikən rəmhen kın sukapak.”

¹⁰ Məkneikin yımavən mivəh nəkwəkwə kəskəh ai ye kwermi agelo, mən, mərig rheikən rəmhen kın sukapak. Yımnən, mətgai, rorlah tıpık.

¹¹ Kını kını-pə tuk yo kımə, “Ik takaməkeikei mını-ərhav narımnar mınə e yamə tukritərhav-pə tuk nəmə tanə pısın pısın mınə, mine yermaru mınə, mine narmamə yamə mine tikiriə ror pısın pısın, mine narmamə yamə mine nəgkiarlen kapəriə ror pısın pısın.”

11

Yemə mir yame kımawarer tuk Yesu

¹ Kını ai kivəhsi-pə nıpər nuwig kirik kimi yo, kını kımə, “Yuvən, mivəh napomhien kape Nimə kape Kughen mine tebol. Məvheikin mın narmamə yamə mine kasəhuak aikın.

² Mərig takpəh nivəhyen napomhien kape kwənmhaan e iruə, meinai kwənmhaan a kivəhsi-pən kimi nəmə iruə. Iriə tuksəviəsis-əviəsis Taon Rhakə mhavən mhavəh makuə foti tu.

3 Kini yakvəhsi-pən nəsaninien kimi kafak yermamə mir yamə mir e kawarer-ərhav tuk yo. Tukravəhsi-pən neipən has yame ror nımtət mə iriu kwərig rahah, mawərer-ərhav tuk nini-ərhavyen kafak nəgkiarien kape makuə foti tu.”*

4 Iriu e, nuknei nai mir e olif, mine nar mir e kaməəhu-pən laet irəriu yame kawarer kupən kin Yermaru kape tanımtanə.†

5 Kini tukmə yermamə kirik rimə tukroriah əriu, nap tukrisi-pən ye nəkwairiu, məs in məkwəru. Tukwhopni-hopni fam narmamə yamə mine khamə tuksoriah əriu.

6 Kini kwərə mir e, tukmə kirani-ərhav nəgkiarien kape Kughen, marivəh nəsaninien tuk nətapigien kin napuə mə nəhig tukripəh nıpien. Mirarkun nukreikinien nımri nu ruə nitə, kini mirarkun nuhyen narmamə ye tanımtanə kin naha nhagin nahasien yame kaworkeikei mə tukawor.

7 Kini tukrani-ərhav fam nəgkiarien kapəriu, məkneikin, nar miragh yame ramarə ye nəkwai nımir ehuə yame reiwaiyu pik tukrhaktə muh əriu, mapita əriu mhopni əriu.

8 Nıprairiu tukraməmır ye swatuk ye taon ehuə e kimnəsik-pən Yermaru kapəriu ye nai kamarkwao kin. İkin aikin a, kamni nəgkiarien ukreikin kirik kimə nhagin e Sodom, uə İjip.

9 Kini narmamə yamə mine tikiriə ror pisin pisin, mine kwənərəus pisin pisin minə, mine narmamə yamə mine kamhani nəgkiarien pisin pisin, mine

---

* **11:3:** uə tuk nıpig wan taosen tu hundred sikisti. † **11:4:** Əmru narmamə mir e “olif” mine “nar kaməəhu-pən laet iran” ye Sek 4:3, 11-14.

narmamə ye kantri minə fam tukhauə misarha əterik ye nīprairiu, mhapəh niseighanien kin mə tuknim əriu mhavəh nīpig piəpiə kisisər mine nīpərin.

¹⁰ Narmamə ye tanimtanə tuksagien, masor lafet, mhavəhsi-pən narimnar kimi əriə minə, misagien meinai profet mir e yame kimīwor pik nahasien kimi əriə kwəramhə.

¹¹ Kini nīpig piəpiə kisisər mine nīpərin ruə mivən, Kughen rīvəhsi-pən min neihagien kimi əriu, kawarer. Narmamə m-fam yamə mine kasəm əriu, kisakur pik.

¹² Məkneikin iriu kawərig riki yermamə kirik risi-pən ye neai mamni mimə, “Warer mirauə.” Napuə rīvəh əriu mivən ye rao ye neai. Kini tikmir minə kapəriu kisərer əmə misarha əterik irəriu.

¹³ Kini ye nīpig atuaturuk a, nimnimien ehuə kirik ramavən moriah nīpər kwənmhaan kirikianə ye taon a, mīpəh min nīpərin naen. Nimnimien rimnhopni narmamə m-fam seven taosen. Kini narmamə m-fam yamə mine khapəh nhamhəyen kimnhagin pik, mhani nəfrakisien mə Kughen ye rao ye neai, In ravəh neihuəyen.

¹⁴ !Aweh! Nahasien ehuə yame ror kiraru kin nor infamien ai. Mərig nahasien yame ror kisisər kin, pəh nien mə tuktu, ruə.

Agelo yame ror seven kin ramher naiyuk

¹⁵ Kini ai, agelo yame ror seven ken rher naiyuk, məkneikin riki narmamə risi-pən ye neai, misokrapomh mhamə,
“Kapətauwə Yermaru, mine kafan Kristo, iriu kawarmaru ye tanimtanə.

Narmaruyen kapəriu tukramarə rerin.”

¹⁶ Kini namehuə minə, iriə m-fam twenti fo, kasəkwətə ye jea kapəriə ye nimri Kughen. Misiwaiyu misənimkur, masəhuak kimi Kughen,

¹⁷ mhamə,

“Yakhani vi vi ik, Yermaru Kughen,

meinai Ik nimivəh kafam nəsaninien ehuə mirikakun mamarmaru.

Nagheem rehuə pik.

Ik nimnarə rerin, mamarə min ai taktəkun.

¹⁸ Niemhaa rhai narmamə ye kantri minə; məriḡ niemhaa ehuə kape Kughen tukruə.

Nipiḡ a ruauə yame Ik takəkir narmamə yamə mine kwənhəmhə, mivəhsi-pən nərok kimi kafam yorwok minə, iriə e kafam profet minə, mine narmamə kafam minə, mine narmamə apnapiḡ minə mine namehuə yamə mine kamhasiai nhagiḡm.

Kini nipiḡ a ruauə yame Ik takoriah narmamə yamə mine kasoriah tanimtanə.”

¹⁹ Məkneikin kimnəhitə ye Nimə kape Kughen apa ye neai, kini kəm Bokis yame ramor nimtətien ye Nirpenien kape Kughen ramkwətə imə. Məkneikin ramaroapiḡ, nuvriḡ-uvriḡien ramavən, kini karuəruə ramərkwəmətei, kini nimnimien ramavən, kini aes raməsaah-pə.

12

Piraovin mine nar miragh rəmhen kin algita

¹ Kini nimtətien ehuə kirik rimasi-pən ye neai, mor nar vi kirik irak yakakur. Piraovin kirik ramvən ye mirh rəmhen mə kafan

neipən. Mamkwətə mərɪp-pən nɪhun ye makuə. Məvhəvhao kɪn kəmhau twelef.

² Mamasək pɪk mamərɪg nəmhəyen meinai rɪnor tɪpɪn, kɪni natukreimək.

³ Kini yɪmnəm nɪmtətien pɪsɪn kɪrɪk rɪmasɪ-pən mɪn ye neai. In e nar mɪragh ramhen kɪn algita ehuə. In rəwhao; kapən kapə rɪsɪp ɪrɪə seven. Kapən apət ten. Məvhəvhao kɪn kəvəvhao kape King, seven.

⁴ Nɪpikovɪn ramuh-ita kəmhau mɪnə ye neai. Mɪpɪki-əhu nɪpərɪn kɪrɪkianə kɪsəsaaħ mɪseiwaiyu-pə ye tokrei tanə, mɪpəħ mɪn nɪpərɪn kɪraru.* Məkneikɪn, algita a ruə marer ye nɪmrɪ pian a yame natukreimək. Tukmə tɪni rarha, rətgai.†

⁵ Pian a rɪrəħ tɪni yerman, yame In tukrarmaru ye kantri mɪnə fam. In rɪrəħ kwətavhə yame kɪmnor kɪn aean, [ramhajoun mə nəgheen rehuə]. Mərɪg Kughen rɪmɪvi-ta kwajikovə en tuk algita, mɪwəhsi-haktə In ruvən ye neai məkwətə ye jea kafan mamarmaru.

⁶ Mərɪg pian a rɪmnap mɪvən apa ye tɪpəvsɪk. Kughen rɪmnapnəpeɪnə ta ye kwənmmaan a mə tukramarə ɪkɪn. Tukamarha tukun keriaji nɪpɪg wan taosen tu hundred sikisti.‡

⁷ Kini narowagɪnien kɪrɪk apa ye rao ye neai. Mikael mɪne kafan agelo mɪnə kɪmnhauh algita

---

* **12:4:** Tukmə ror nɪpran e ramni mə Setan rɪvi-ta agelo tɪksɪn ye rao ye neai, kɪsəsaaħ, mɪseiwaiyu pən ye tokrei tanə. Ɛmru nəgkɪarɪen kɪrɪk ramvən kɪmɪ Setan ye Ezik 28:11-19 mɪne Aes 14:12-15. † **12:4:** Tukmə ror pian a Meri, mamə kape Yesu; kɪni Setan in algita. Tukmə Yesu rarha, kɪni Setan tukroriaħ. **12:4:** Mat 2:13-14 ‡ **12:6:** uə makuə 42, uə newk kɪsɪsər mɪne makuə sikɪs. **12:7:** Dan 10:13,21; 12:1

mine kafan agelo minə. Kini algita minə kafan agelo minə kimnhauh min əriə.

⁸ Mərig algita, nagheen rapəh nəmhenien. Mikael mine kafan minə kisəpita əriə, misher yerhav kin əriə ye rao ye neai.

⁹ Kimnharəh algita ehua a, misarakikin-əhu ye tokrei tanə. In a in snek kupən, kamni kimə Setan uə Yarhmə. In ramkir oror narmamə m-fam ye tanımtanə. Kimnarakikin-əhu in, iriə kafan agelo minə fam.

¹⁰ Kini yakərig riki yermamə kirik risi-pən ye neai mokrapomh mimə,

“Taktəkun ai, Kughen kapətawə rimivəh miragh ətawə.

Taktəkun ai Kughen ramhajoun mə in Yermaru, nagheen rehua.

Kini taktəkun ai, Kristo kafan ramhajoun mə in ravəh min nəsaninien mine nehuəyen ye narımnar m-fam.

Ror məkneikin mə taktəkun ai, kinarakikin-əhu Setan ye nımri Kughen.

Setan e in e raməkər-əkər pən piutawə minə kimi Kughen yenpig mine yeraan.

¹¹ Mərig piutawə minə kimnhauh in misapita ye nəsaninien kape nitaw Kwaji Sipsip mine nini-ərhavyen nəgkarien kape Kughen.

Misapita min in meinai tukhopni pawk əriə, rikiriə rapəh nəsikien nımraghien kapəriə.

¹² Kimiə yamə mine nakasarə ye rao ye neai, sagien meinai kimnarakikin-ərhav algita.

Mərig, !Aweh! Nahasien tukruə ye nımoptanə mine tahik, meinai Setan rımneiwayu-pən tuk əriu.

Niemhaa ramhai pik in, meinai in rirkun mə ipakə əmə rineriaji kafan nıpig.”

¹³ Algita rəm mə kimnarakikin-əhu ye tokrei tanə, rarar, mırpəhu pıraovın yame rımırəh tını yerman.

¹⁴ Mərig kiwəhsi-pən kwermi kweriə kimi pian a, tukrırəh, mivə mivən apa ye kwənmhan Kughen rımnapnəpeinə iran apa ye tıpəvsik. § İkin aikin a, tukrap tuk snek, tukamarha huvə tukun kape nıpig wan taosen tu hundred sikisti.*

¹⁵ Mərig snek a rımıruə kin nu rəmhen kin yarıwən ehuə kirik mə narh tukrırəh pian a məmvən.

¹⁶ Mərig nımoptanə rımnasitu ye pian a məkwaag mətgai nu ehuə yame algita rımıruə kin.

¹⁷ Kini niemha rhai pik algita tuk pian a. Marar mivən mə tukhauh mın kafan mınə kwənərəus. In e narmamə yamə mine kasor nəkwai Kughen masərer tımtım tuk nını-ərhavyen Yesu.

¹⁸ Algita a rımavən marer apa ye nıpakır apa ye tahik.

13

Nar miragh yame rımrateih haktə tahik

---

§ **12:14:** Meri rıkir Yesu kiravən apa İjip kape newk kisisər. Əmru Mat 2:13-18 * **12:14:** Gris ramni mə “kamarh tukun tuk nıpig kirikianə, mine nıpig kiraru, mine nıpərin,” mərig nıpran e ramni mə, “newk kisisər mine makuə sikis” uə “nıpig wan taosen tu hundred sikisti.”

¹ Kini yimnəm nar mīragh ehuə kīrik rīmnaiteh haktə tahik. Kapan əpat ten. Kini rīmnuakrai-pən kəvəvhao kape king ye kapan əpat minə. Kapan kapə risip iriə seven, kini kirai-pən nəgkiarien kīrikianə kīrikianə irəriə yame ramni hah Kughen.

² Nar mīragh a yimnəm rəmhen kīn pusi ehuə kamni kīmə leped. Mərig nihun minə kisəmhen kīn nar mīragh kīrik kamni kīmə bea. Kini nəpəəg nəkwān rəmhen kīn laeon. Algita rīvəhsi-pən nəsaninien mine narmaruyen mine nehuəyen kafan kimi nar mīragh a.

³ Kimnhoteih kapən kapə nar mīragh e kīrik, kīmə tikrimhə; mərig ripəh, mīmragh min. Kimnhoteih pawk kapən kapə, ripəh nimhəyen, narmamə m-fam ye tanimtanə kisakur, mhakwasig kīn.

⁴ Masarar masəgnəgin min algita meinai in rīmivəhsi-pən neihuəyen kimi nar mīragh a. Masəgnəgin nar mīragh a misaiyoh mhamə, “? Pa rəmhen kīn nar mīragh a? Rirkək. ?Kini pa rirkun nuhyen? Rirkək.”

⁵ Kimneighan kīn nar mīragh a mə in tukrəgkiar ausit mini-hah Kughen. Kimneighan kīn neihuəyen kimin mə in rirkun norien naha nhagin yame in rorkeikei kape makuə foti tu.*

⁶ Kini in rīmini nəgkiarien hah ripsaah ye Kughen, mine nhagin, mine imei Kughen, in e, narmamə yamə mine kasarə ye rao ye neai.

⁷ Kimivəhsi-pən min nəsaninien kimin mə

---

* **13:5:** Makuə 42 rəmhen kīn nipig wan taosen tu handred sikisti, uə newk kisisir, makuə sikis. Emru Rev 11:2, 3, mine 12:6. **13:6:** Dan 8:10-11 **13:6:** Efes 2:6

tukrarowagin iriä narmamə kape Kughen minə, mapita əriä. Kini kivəhsi-pən nehuəyen kimin tuk narmaruyen ye narmamə ye kwənərəus minə fam, mine narmamə yamə mine tikiriä ror pisin pisin, mine yamə mine kamhani nəgkiarieren pisin pisin, mine kantri minə fam.

⁸ Narmamə minə fam ye tokrei tanə tuksəhuak kimi narmiragh a. Mərig narmamə tiksın tukhapəh nisəhuakien kimin, iriä e yamə mine kwərai-pən ta nhagriä ye Nəkwəkwə kape Nimraghien kwasig ikin Kughen rıpior narımnar fam. Nəkwəkwə a kape Kwaji Sipsip yame kimnhopni.

⁹ Yermamə yame nımətirgin rarə in tukraməkeikei mətərig huvə kin.

¹⁰ Tukmə kimə tukvəhsi-pən yermamə kirik ye kalabus, pəh ruvən.

Tukmə kimə tukhapni yermamə kirik kin nau, pəh khapni kin nau.

Nəgkiarieren e nıpran ramni mə narmamə kape Kughen minə tukasəkeikei misərer tim tim tuk nhatətəyen iran.

Nar miragh yame rimnateih haktə nimoptanə

¹¹ Kini yımnəm min nar miragh kirik rimnateih haktə nimoptanə mhaktə. Kapan əpat kiraru rəmhen kin kwaji sipsip kirik. Mərig rəgkiar, rikin rəmhen kin algita kirik.

¹² In ramor atuə kin kape nar miragh kupən e yame kapən kapə seven, mivəh fam nehuəyen kafan. Kini maməkeikei kimi narmamə m-fam ye tanımtanə mə iriä tuksəhuak kimi nar miragh

kupən yame kımnhoteih kapən kapə kini ruahuvə mın.

¹³ Kini nar mıragh e kapan əpat kıraru rımnor nımtətien ehuə pısın pısın. Marə mor mın nap rısi-pən ye neai mamuə ye tokrei tanə ye nımri narmamə.

¹⁴ Kughen rımneighan-pən kın nəsanınien kimi nar mıragh e yame kapan əpat kıraru mımə in rırkun norien nımtətien ye nıpig ramərer iriu nar mıragh yame kapan kapə seven. In rameikuə ye narmamə ye tokrei tanə kın nımtətien yamə mine in ramor. Kini mını-pən tuk əriə mə tukasəkeikei mısərai kapier mhasigəvın nanmi nar mıragh a kımnhoteih kapan kapə kini ruahuvə mın, mhasiai in.

¹⁵ Kini Kughen rımneighan-pən kın nəsanınien kimi nar mıragh yame kapan əpat kıraru, mə tukreihagh-pən ye kapier yame rısıgovın nanmi nar mıragh e kapan kapə seven, mə tukrəgkiar, mamni mə tukhopni narmamə yamə mine khapəh nhasiayen in.

¹⁶ Kini in raməkeikei kimi narmamə m-fam əgkəp - nəmehuə mınə, mine narmamə apnapıg mınə, mine narmamə kapəriə nautə rehuə, mine narmamə yamə mine kapəriə nar kırık rırkək, mine slef mınə, mine narmamə pəh nien mə slef mınə, mə tukhavəh nətətao kafan ye kwermiriə matuk uə nupanairiə.

¹⁷ Məriğ narmamə yamə mine khapəh nhavəhyen nətətao a, kaseinein nivəhyen nımri nar kırık, mine norien salem kın nar kırık. Nətətao e, in nhag narmıragh e yame kapan kapə seven, uə namba yame ramor nımtətien ye nhagin.

¹⁸ Ror məkneikin mə kimiə takasəkeikei mhavəh

nirkunien. Tukmæ nirkunien kafam ræmhen, nakirkun niniyen nipran. Namba e in 666. In ramor nimtæt ye yermamæ.

14

Kwaji sipsip mine narmamæ wan hundred foti fo taosen

¹ Kini ai, yakarha-pæn mæm Kwaji Sipsip ramærer apa ye tokrei tukwas a Sæon. Kini narmamæ wan hundred foti fo taosen kasærer iriæ min. Kini kimirai-pæn nhag Kwaji Sipsip mine Rimni ye nupanairiæ.

² Kini yakærig nægkiarien kirik risi-pæn ye neai. Rikin rehuæ ræmhen kin tahik ehuæ kirik yame ramuh næpææg kwænharuæruæ uæ mæmhen min ye karuæruæ yame ramarkwæmætei. Kini mamhen min kin narmamæ khapsaah kamhauh gita.*

³ Kini iriæ kasæni nipe vi kirik apa kupæn ye jea kape King mine nar miragh kuas a kamni kimæ 'jerubim' mine namehuæ minæ. Narmamæ apnapig kaseinein nipe a. Narmamæ wan hundred foti fo taosen æmæ yamæ minæ e Kughen rimnærok nimraghien kapæriæ muæpik-ta æriæ ye tanimtanæ, iriæ kharkun nænien nipe e.

⁴ Narmamæ minæ e iriæ e, yamæ mine kimisarha huvæ tuk kapæriæ nimraghien, mæ næmkimik rirkæk iræriæ. Iriæ khapæh nhakirien piraovin. Iriæ næmæ vi minæ. Mamhakwasig kin Kwaji Sipsip e, mhavæn ikin pukaa ramvæn ikin. Kughen rinærok-ta nimraghien kape narmamæ minæ a. Iriæ kape

* **14:2:** Nægkiarien kape næmæ Gris rapæh niniyen 'gita,' mamni æmæ 'hap.' In nar kirik kamuh tuk nænien nipe, ræmhen kin gita.

14:3: 1 Pita 1:19

14:4: 2 Kor 11:2; Rev 21:9

Kughen əmə mine Kwaji Sipsip e. Iriə kisəmhen kin nəviginien yame kinnəhuak vi əmə kin nəsimien, yame kivəhsi-pən kimi Kughen mine Kwaji Sipsip.

⁵ Iriə khapəh niseikuəyen nipiḡ kirik. Kini nar kəskəh kirik rirkək mə tukuror əriə kasəmkimik ye nimri Kughen.

Agelo misir kisisər

⁶ Kini ai yakəm min agelo kirik ramivə yerpriḡ ye nimago-ago. In ramni-ərhav nəvsaoyen huvə yame rimnarə rerin, infamien rirkək kimi narmamə ye tokrei tanə, ye kantri minə fam, minə kwənərəus minə fam, minə narmamə yamə mine kamhani nəgkiarien pişin pişin, mine narmamə yamə mine tikiriə ror pişin pişin.

⁷ In rokrapomh mamni mimə, “Hagin kin Kughen mhasiai In. Kini mhani nəfrakisien ye kafan neihuəyen. Meinai in a nipiḡ atuatur kafan ruauə tuk nəkirien nimraghien kape narmamə. Səgnəgin In. In rimnor rao ye neai, mine nimoptanə, mine tahik, mine nimri nu minə.”

⁸ Kini agelo min kirik yame ror kiraru kin raməri-pən mamni mimə, “!Babilon rimamir! !Babilon rimamir! !Babilon Ehuə Nagheen Rehuə rimamir, meiwaiyu! In rəmhen kin piraovin kape swatur yame ravi-pə narmamə ye kantri minə fam khauə mamhanim waen iriə min. Mərig waen nin, in a nirpəhuyen nətəwaoyen. Maməkeikei kimi narmamə mə tuksor norien has iriə min. Kini nipiḡ kamhanim waen a, iriə kamhavi-pə niemhaa kape Kughen tuk əriə.”

⁹ Kini agelo min kirik yame ror kisisər kin ramk-wasig kin əriu. Mokrən apomh mamni mimə,

“Narmamə yamə mine kasəhuak kimi nar miragh yame kapən kapə iriə seven, mine nanmi nar yame kinnor kisigovin kin, kini mhawəh nətətao kafan ye nupanairiə uə kwermiriə,

¹⁰ iriə tukasəkeikei mhanim waen ni piraovin e, in e niemhaa kape Kughen. Waen e kipəh nəkwər-əkwarien kin nu. Tuksərig nəmhəyen ye nap mine kwənkwiwə yamə mir kawəkwaru əriə ye nimri agelo rhakə minə mine Kwaji Sipsip.

¹¹ Kini nəuwəh kape nap yame raməs əriə mor nəmhəyen kimi əriə, in ramənah nipig minə fam, infamien rirkək. Narmamə yamə mine kasəhuak kimi nar miragh yame kapən kapə seven mine nanmi nar yame kinnor kisigovin in kin, mhavəh nətətao kafan, iriə tukhapəh nisapisien yenpig mine yeraan.”

¹² Nəgkiarien e nipran ramni mə narmamə kape Kughen yamə mine kasor nəkwan tukasəkeikei misərer tim tim əmə tuk nhatətəyen iran.

¹³ Kini yimnərig min riki yermamə kirik risipən apa ye neai mimə, “Takrai-pən nəgkiarien e ye nəkwəkwa, ‘Taktəkun ai, mamvən, narmamə kape Yermaru, to khamhə pawk, mərig tuksarə ye nihuvəyen əfrakis.’ ”

Kini Nanmin kape Kughen rimə, “! Nəfrah! Iriə tuksapis ye nəmnhawkien kapəriə, meinai tukhavəh kwənkwai wok kapəriə.”

Agelo rampik ta narmamə ye tanimtanə

¹⁴ Kini ai yimnarha-pən məm napuə hawən kirik, məm yermamə kirik ramkwətə-pən ye napuə. Kwən a in rəmhen kin Ji Yermamə. In rəvəvhao

kin kəvəvhao kape King, yame kimnor kin gol. Mamrəh nau iko kirik.

¹⁵ Kini yimnəm min agelo kirik risi-pən apa ye Nimə kape Kughen muə, kini mokrən apomh kin yermamə a ramkwətə-pən ye nīmar-mar napuə, mīmə, “Rəh kafam nau iko mivən marpai. Meinai nīpig kape narhakīnien nəvigīnien ruauə, kini nəsimien ye tanīmtanə ruəmruə.”

¹⁶ Kini yimnəm yermamə yame ramkwətə-pən ye nīmar-mar napuə rīmowhan nao iko kafan muə ye tokrei tanə, mīpik narmamə m-fam rəmhen kin yame nəsimien yame ruəmruə tuk nīvəhyen.

¹⁷ Kini agelo kirik min rīmatərhav-pə ye Nimə kape Kughen apa ye rao ye neai, mamrəh min nao iko.

¹⁸ Agelo min kirik yame ramarha tuk nap ye tebol, risi-pən ye tebol muə, kini mokrən kin agelo yame ravəh nao iko mīmə, “Narmamə ye tanīmtanə kisəmhen kin kwənkwaī grep yame ruəmhiak. Vəh kafam nao iko mīpik əriə.”

¹⁹⁻²⁰ Məkneikin, agelo e rīmowhan kafan nao iko, mivən ye tanīmtanə, kini mīpik-ta narmamə yamə mine kisəmhen kin kwənkwaī grep yame rīmhiak. Kini marakikin əriə apa iruə ye taon, apa ye kwənmhaan ehua yame kaməviəsis kwənkwaī grep ikin, mə nehen tukraiye. Ikin aikin a, Kughen ramor niemhaa kimi narmamə mivəhsi-pən narpīnien kimi əriə. Tukəviəsis əriə, nitawriə tukraiye aikin, rəmhen kin nu ehua kirik yame napomhien kafan rəmhen kin tri handred kilo-meta, kini rəmnim pik. Tukmə hos kirik rəviəfugin, reriəji nīpəghigin.

15

Narmamə kape Kughen kasəgnəgin In

¹ Kini yakarha-pən ye rao ye neai məm nımtätien kirik, yakakur. Agelo seven kamhavəh narpinien, iriə seven, mamhauə. Narpinien minə e, iriə kasor niemhaa kape Kughen tukror piəpiə, infamien iran.

² Məkneikin, yimnəm nar kirik rəmhen kin tahik, mərig kimnor kin glas, nap ramuək iran. Narmamə tiksın kasərer ye nıkar-kar tahik a. Iriə e yamə mine kimisarowagin misapita nar miragh a kapən kapə seven mine nanmi nar yame kimnor kisigovin kin, mine namba yame ramor nımtət ye nhagin. Kughen rimivəhsi-pən gita* minə kimi əriə,

³ kamhauh, masəni nıpe kape Kwaji Sipsip mine Moses kupən, yorwok kape Kughen, mamhani mhamə,

“Yermaru Kughen Nagheem Rehuə Pık Əgkap.

Yaksəm kafam norien ehuə minə, yaksakur.

! Ik King kape rerin! ! Norien kafam ratuatuk əfrakis!

⁴ Yermamə kirik to riəh nıpəhyen nisaiyen Ik, Yermaru.

Kini yermamə kirik to riəh nıpəhyen nivəh-sihaktəyen nhagin.

Meinai Ik pişin əmə nakəmərhakə.

Narmamə ye kantri minə fam tuksəm mə norien minə fam kafam kisatuatuk, mhauə masərer ye nımrım mamhani vi vi Ik.”

---

* **15:2:** Nəgkiarien kape nəmə Gris rapəh niniyen ‘gita,’ mamni əmə ‘hap.’ In nar kirik kamuh tuk nəniyen nıpe, rəmhen kin gita.

15:4: Jer 10:7; Sam 86:9-10

⁵ Kwəsəni-ta nipe a, yakwaag faktə ye rao ye neai, məm kimnəhitə-pən Ikin Kughen Ramarə Ikin. In e, Nimə Tapolen kape Kughen†.

⁶ Agelo seven khasi-pən apa Ikin Kughen Ramarə Ikin, mamhavəh narpinien minə, iriə seven. Iriə kamhavən ye neipən vi e yame raməsiə, kamni kimə ‘linen.’ Kimivitərəkin nimagiriə kin kətəut yame kimnor kin gol.

⁷ Məkneikin, nar miragh e kamni kimə ‘jerubim’ iriə kuas, kini kirik irəriə rivəhsi-pən besin kimnor kin gol seven kimi agelo minə a iriə seven. Besin minə a khakwar kin niemhaa kape Kughen yame ramarə rerin.

⁸ Məkneikin, nətokien yame ramor nımtətien ye neihuəyen mine nikhakien kape Kughen rauvig əpis Ikin Kughen Ramarə Ikin, kini narmamə kiseinein nisauru-pənien Ikin Kughen Ramarə Ikin miseriaji agelo seven khavəh-siərhav fam narpinien minə seven.

16

Besin seven yamə mine khakwar kin niemhaa kape Kughen

¹ Məkneikin yakərig riki yermamə kirik rokrən apa Ikin Kughen Ramarə Ikin, mamni-pən tuk agelo minə seven mimə, “Havən. Misətəg-pən besin seven yamə mine khakwar kin niemhaa kape Kughen ye tanımtanə.”

² Agelo yame raməkupən rivən mətəg-pən besin kafan ye tanımtanə. Məkneikin, narmamə yamə

---

† 15:5: Ye nəkwai Nimə Tapolen, bokis kirik aikin yame kiwəhsi-pən Natuakəmien 10. Əmru Eks 38:21, Nam 1:15.

mīnə kīmnhavəh nətətao kape nar mīragh a kapən kapə seven, mīne nanmī nar yame kīnnor kīsīgovīn kīn, nīmap pīen rīpsaah ye nīprairiə.

³ Kīni agelo yame ror kīraru kīn rətəg-pən besin kafan ye tahik. Tahik ror nītə kīn. Rərīp rəmhen kīn nītaw yermamə yame ruamhə ta. Kīni nar mīragh ye tahik mīnə fam kīnnhamhə.

⁴ Kīni agelo yame ror kīsīsər kīn rətəg-pən besin kafan ye nīmri nu mīnə, mīne ye kwerkwai nu mīnə, ror nītə kīn.

⁵ Kīni yakərīg rīki agelo yame ramehuə ye nu mīnə ramni mīmə,

“Kughen, Ik pīsīn əmə Ik Kughen, nakatuatuk.

Ik e yame nīnmarə rerīn, mamarə mīn taktəkun.

Kīni ratuatumə mə takor məkneikīn narpīnien kīmi narmamə.

⁶ Kapəriə atuk əmə. Meinai iriə kīmnhavi nītaw narmamə kafam mīnə, mīne profet mīnə kafam.

Kīni Ik takvəhsi-pən nītə kīmi əriə mə tukhanīm.”

⁷ Kīni yakərīg mīn tebol* rəgkiar mīmə,

“!Nəfrah! Yermaru Kughen, Nagheem Rehuə pīk, nəgkiarīen yame nakaməkīr narmamə kīn in rəfrakis matuatum.”

⁸ Kīni agelo yame ror kuas kīn rətəg-pən besin kafan ye mīrh. Kīni mīrh ravəh nəsanīnien tuk nīvaanien narmamə rəmhen kīn yame nap raməs əjīr.

---

* **16:7:** Tebol rəgkiar, tukmə ror nīpran ramni narmamə kape Kughen yamə mīne kīnnhopni əriə, kasəmīr ye nəpəəg tebol apa ye rao ye neai. Ɛm-ru Rev. 6:9.

⁹ Nəpan-əpanien kape mırh raməs əriə, kamhani hah Kughen yame In ramor narpinien minə e, mərig khapəh nisararien ye nərigien kapəriə mhaue mhavəh-si haktə In.

¹⁰ Kini agelo yame ror kirkirip kin rətəg-pən besin kafan apa ikin nar mıragh kapən kapə seven ramkwətə mamarmaru ikin. Məkneikin, ikin minə fam yame in ramarmaru ikin kisapignap. Kini narmamə kasərig nəmhəyen misəkwəsis nher-amriə

¹¹ mamhani hah Kughen apa ye rao ye neai tuk nəmhəyen mine nıməp kapəriə. Mərig khapəh nisararien ye nərigien kapəriə tuk təvhagə has kapəriə.

¹² Kini agelo yame ror sikis kin rətəg-pən besin kafan ye nu ehue e kamni kimə Yufretes. Məkneikin nu rəmit mor swatuk kape king minə tuksəriwək iran mhasi-fiak.

¹³ Məkneikin yakəm nanmın has kisisər kırhəmhen kin frog. Kirik rimitərhav ye nəpəəg nəkwai algita; kirik rimitərhav ye nəpəəg nəkwai nar mıragh kapən kapə seven; kirik rimitərhav ye nəpəəg nəkwai profet eikuə.†

¹⁴ Yarhmə misir e kırhor nımtətien minə. Kırhitərhav-pən tuk king minə ye tanımtanə m-fam, mırhokrən kin əriə mə tuksofugin masərer matuk tuk narowaginien ye nıpig yame Kughen Nagheen Rehuə Pık tukrəkir narmamə iran.

¹⁵⁻¹⁶ Kini yarmhə misir e kırhofugin king minə apa ikin kirik, ye nəgkiarien kape nəmə Isrel,

---

† **16:13:** Rev. 13:11-18 raməvsao kin profet eikuə e yame rətəi haktə ye nımoptanə. Kapan apət kiraru.

kamni kimə, Amagedon.‡

Kini Yesu rimini mimə, “!Arha-pə ru! !Yakaurə rəmhen kin yame yəkrəh kirik raurə! Rhuvə mə narmamə tukhapəh nisapirien, masarha, mhapəh nhavəhsi-tayen kapəriə neipən tuk napirien mə tukhapəh nisaiyu-kopiə-kopiə-yen misauris kin.”

¹⁷ Kini agelo yame ror seven kin rətəg-pən besin kafan ye nimago-ago. Məkneikin yakərig riki yermamə kirik risi-pən apa Ikin Kughen Ramarə Ikin, misi-pən atuaturuk ye jea kafan mimə, “Ror infamien.”

¹⁸ Məkneikin raroapig, karuəruə rarkwomətei, nuvrig-uvrigien rehuə, kini nimnimien ravən. Nimnimien ehuə kirik ripəh hanə norien rəmhen kin yama.

¹⁹ Kini taon ehuə e§ rarkwopir nipərin kisəsər. Kini taon fam ye kantri minə fam kisəsah mharkək. Kughen, rikin ramuh norien has minə kape taon a Babilon, mivəhsi-pən kap yame rukwar kin waen e in e niemhaa kafan, maməkeikei kimin mə tukrinim fam.

²⁰ Məkneikin kimnahiə ta kin kwaji tanə minə fam, kharkək. Kini kipəh nəm-minien tukwas minə.

²¹ Kini aes rəmhen kin kapier ehuə risi-pən ye napuə məsaah markwhopni-arkwhopni narmamə. Aes kirikianə əmə rəmhen kin fifti kilo. Kini narmamə kamhani hah Kughen tuk nahasien kape aes, meinai nahasien a in rahas pik.

---

‡ **16:15-16:** ‘Amagedon’ nipran ramni ‘tukwas apa Megido.’ Nakəm kwənmhaan e Megido ye Judges 5:19; 2 King 23:29-30; 2 Kron 35:22. § **16:19:** Tukmə ror taon ehuə e Jerusalem uə Babilon.

17

Piraovın kape swatuk yame rahas pik

¹ Məkneikin agelo kirik ye agelo seven yamə mine kamharəh besin seven ruə mini-pə tuk yo mimə, “Yuə-ru. Pəh yakhajoun ik kin narpinien yame piraovın kape swatuk yame rahas pik tukrarə iran. Piraovın a in a taon* yame ramərer ipakə tuk nu minə tiksın.

² King minə ye tanımtanə kimnhavən tukun. Kini narmamə kape tanımtanə kimnhanım nin waen, misapıs iriə min, kini mamhavən tukun.”

³ Kini Nanmın kape Kughen raməmır irak, kini agelo a rikir yo mivən apa ye tipəvsik. Aikin, yakəm piraovın ramkwətə-pən ye nar mıragh kirik rəwhao. Kirai-pən nəgkiarieren yame ramni-hah Kughen ye nıpran. Nar mıragh a, kapən kapə risip-sip iriə seven, kapən apət iriə ten.

⁴ Kini piraovın a ramavən ye neipən pepol rəmhen kin neipən kape king, mine neipən əwhao. Ramor marə-marə ye nıpran mokwan kwenar mıruk-pən ye nımətirgin yame kimnor kin gol mine kapiet yame nımrin rhaktə pik, mine perel. Kini in ravəh kap kirik kimnor kin gol, yame rukwar kin nahasien kafan yame rəmkimik pik ye nımri Kughen mine nor-apnapigien nar kafan.

⁵ Kini kirai-pən nəgkiarieren kirik ye nupanan, nıpran rerkwaig, yame ramni mimə,

TAON EHUƐ IN E BABILON, NAGHEEN REHUƐ.
IN NISIN NİPIRAOVİN MİNƐ M-FAM KAPE
SWATUK.

* **17:1:** Tukmə ror taon a Babilon uə?

KINI IN NUKNE NORIEN HAS YAMĒ MĪNE
KASĒMKĪMĪK.

⁶ Kini yakəm mə piraovın a rınapis kın nıtaw narmamə kape Kughen mınə. Iriə e narmamə yamə mīne kımısarər-ərhav tuk nını-ərhavyen Yesu. Yakəm in, nanmık rıvə.

⁷ Məkneikın agelo a rını-pə tuk yo mımə, “?Nakamakur tuk naha? Yo jakpihoprai-pre nəgkiarieren erkwaig ye piraovın mīne nar mıragh yame in ramkwətə-pən iran, yame kapən kapə rısip iriə seven, kını kapən əpat iriə ten.

⁸ Nar mıragh yame nımınəm, rınamragh, mərig rıpəh nımraghien e towei, mərig pəh nien mə tuktu tukrhekımtər, mhaktə-pə ye nəkwai nımır yame reiwaiyu pık, maiyu mamvən, Kughen tukroriah. Kini narmamə ye tanımtanə yamə mīne nhagriə rırkək ye Nəkwəkəwə kape Nımraghien tuksəm nar mıragh a yame rımamragh, mırkək, mırerıg-pə mın, tuksakur.

⁹ Takaməkeikei mıvəh nırkunien tuk nırkunien nıprai nəgkiarieren e. Kapən kapə nar mıragh e, iriə seven, kasor nımtətien ye tukwas mınə seven yame piraovın a ramkwətə-pən irəriə.†

¹⁰ Kasor mın nımtətien ye King, iriə seven. King kırkırıp kwənhauə ta mwənhavən. King kırıkianə e ramarə ai taktəkun. Kini king kırık mın tukrıpiuə. Mərig tukruə mamarə kape nıpig kwakwə əmə.

¹¹ Kini nar mıragh e yame rımnamarə, mırkək ai taktəkun, in king kırık yame ror eit kın. In

---

† **17:9:** Narmamə khapsaah rıkiriə ruh mımə nar mıragh e kapən kapə 7, uə tukwas 7, nıpran e Taon Rom. Kımıvhirəkin haktə ye tukwas iriə 7.

tukrikwasig kin king minə iriə seven mamhavən, Kughen tukroriah in.

¹² Kapən əpat iriə ten yamə mine nimməm əriə, kasor nımtətien ye king iriə ten, yamə mine khapəh hanə nisarmaruyen. Mərig iriə tukhavəh neihuəyen mə iriə king minə, misarmaru iriə nar miragh a, mərig kape nıpig kwakwə əmə.

¹³ Nətərigien kapəriə kirikianə əmə tuk nivəh-sipənien kapəriə nehuəyen mine nəsaninien kimi nar miragh a.

¹⁴ Mərig Kwaji Sipsip tukruə iriə narmamə yamə mine rimirpen-ta əriə, mokrən kin əriə, khakwasig kin. Kini In tukrapita narmamə yamə mine kasarowagin-pən kimin, meinai In Yermaru kape yermaru minə, mine King kape king minə.”

¹⁵ Kini ai agelo e rini-pə tuk yo mimə, “Nu yamə mine nimməm əriə, ikin piroavın kape swatuk ramkwətə ikin, kasor nımtətien ye kwhen minə. In e narmamə yamə mine tikiriə ror pisin pisin, mine kantri minə, mine narmamə yamə mine kamhani nəgkiarien pisin pisin.

¹⁶ Kapan əpat ten yame nimməm, mine nar miragh a, iriə tuksəməkin piraovın kape swatuk e, mhawəhsi-ta neipən kafan mə tukramaiyu kopiə kopiə, masoriah in, mhavaan ye nap, masən nusan.

¹⁷ Tuksor məkneikin meinai Kughen rimmərəhu-pən yerkiəriə mə tuksor nərigien kafan kini mor rikiriə kirikianə əmə tuk nhavəh-sipənien kapəriə nəsaninien mine nehuəyen kimi nar miragh e, mə in tukrarmaru, meriaji nəgkiarien kape Kughen tukruə mor nəfrakisien kin.

¹⁸ Kini piraovın a nimməm, in taon ehua yame

ramarmaru ye king minə kape tanımtanə.”

18

Babilon rımamır

¹ Kwasig ye narımnar minə e, yımnam agelo kırık ramsi-pən ye neai. In ravəh nehuəyen, kini in rısia-pen tanımtanə kın nıkhakien kafan.

² Rokrapomh ye rıkin ehuə mımə,
“!Rımamır! !Babilon Taon Ehuə Nagheen Rehuə rımamır! Yarhmə minə kamhavən misarə ikin.

Nanmın has minə kasaiyu ətgin in. In ruauə rəmhen kın nəpəəg nai yame man has yamə mine kamgin kın əriə kasapır ikin.

³ Meinai kantri minə fam kısıpıs kın nin waen, mamharpəhu nətəwaoyen, mamhavən tukun mhakır in.

Kini king minə kape tanımtanə kamhavən tukun mamhakır. Kini sto kipa ye tanımtanə, nautə kapəriə rehuə meinai rıkin ramvən pik tuk nautə.”

⁴ Məkneikin yakərig riki yermamə kırık ramsi-pən ye neai mamni mımə,

“Kafak narmamə minə, sətə ye pian a mə in tukrıpəh nırəh-pikinien əmiə.

Mə kimiə takhapəh nhavəhyen narpınien yame in tukrıvəh.

⁵ Meinai in rımərig kafan təvhagə has rhaktə meri-aji kapuapig. Kughen rıkin raməsik kafan təvhagə hah.

⁶ Sarpın tai norien kafan yame in rımnor irəmiə.
Sarpın mıkıraru.

Waen yame in rīmivəhsi-pre kimi əmiə in riskai.
Havi-pən tai nin waen ye kap kafan yame in
riskai mīn, rapita.

7 Havəh-sipən nahasien mine nəmhəyen kimin
rəmhən kīn nagienien yame in rīmnəvəh
kupən tuk nautə ehuə kafan.

Maməgkiar ausit yerkin mamni mīmə, ‘Yo kwin
kīrik. Yo e yakamkwətə mamarmaru.

To yakpəh nasəkien tuk nīpīg kīrik meinai
kafak yerman rīrkək mə to rīmḥə.’

8 Ror məkneikin, Kughen, Nagheen Rehuə,
tukrivəhsi-pən narpīnien kimin. Nikumḥə
tukrəs in; tukrasək; nap tukrəs; tukrīmḥə.
Narpīnien mīnə a tukrivəh in ye nīpīg
kīrikianə əmə.

9 “Kini nīpīg king kape tanīmtanə yamə mine
kīmnəvəh tukun mamhakīr, kini maməvəh
kwis nautə kafan, kisəm nəuwəh kape nap yame
ramarkwəru in, kisəsək, rīkiriə rəpou tukun.

10 Kafan nəmhəyen tukror əriə khagin, masərer
isok tukun mhamə,

“! Kəsi! ! Kəsi tuk taon ehuə! ! Awəh, Ba-
bilon, taon yame ramərer əusik əusik, mərig
taktəkun ai, in rīvəh kafan narpīnien ye
nīpīg kīrikianə əmə!’

11 “Kini sto kipa mīnə mīn ye tanīmtanə tuksəsək
tukun, meinai yermamə mīn kīrik rīrkək aikin mə
to rīvəh nīmri narīmnar kapəriə.

12 Yermamə mīn kīrik rīrkək mə to rīvəh nīmri
kapəriə gol, mine silva, mine kapier huvə mīnə,
mīnə perel, mine neipən huvə yamə mine kamor
kīn linen mine silik mine pepol mine skalet. Yer-
mamə mīn kīrik rīrkək mə to rīvəh nīmri narīmnar

kamor kın kapan əpat elefan uə bras, uə aean, uə kapier huvə e kamni kımə ‘mabel’, mine nai kapəriə yame rapien huvə,

¹³ mine narımnar yame nəmiovın rapien huvə rəmhen kın sinamon, mine senta, mine mir, mine frangkınsens. Yermamə mın kırık rırkək mə to rıvəh nımrı kapəriə oel mine waen, mine flaoa, mine kau, mine sipsip, mine hos mine kat, mine slef (in e kamor salem kın yermamə).

¹⁴ “Ror pən sto kipa mınə tuksasək pık, mhamə, “Babilon, nakorkeikei pık nautə, məriğ nımnəpkərhav iran. Nautə mine marə-marə kafam ruirkək, to nakpəh nəm-mınien tuk nıpiğ kırık.”

¹⁵ Sto kipa yamə mine kımisor salem kın narımnar mınə e apa taon a tuksərer isok tukun, masəm nəmhəyen kafan, khagin kın. Mısasək, rıkırıə rəpou

¹⁶ mhamə,

“!Aweh, kəsi! Taon ehua e rınavən ye neipən huvə kımnor kın linen mine pepol mine skalet, mokwan-pən gol mine kapier huvə mine perel.

¹⁷ Məriğ taktəkun ai kımnorıah fam nautə ehua kafan ye nıpiğ kırıkianə əmə.’

“Kını kapten mınə kape rao mınə fam, mine narmamə yamə mine kasor wok ye nəkwai rao, mine narmamə m-fam yamə mine kamhavən ye rao, mine narmamə m-fam yamə mine kamhavəh mane ye narımnar kape tame tahik tuksərer isok tuk Babilon.

18 Tuksəm nap rəs in, mine nehenap, misasək mhamə, “!Kəsi! Taon ehuə e rinor pişin ye taon minə tiksın.”

19 Tuksərəsuun kapəriə kapə kin nimokrur [misor nımtätien mə rikiriə rərhakıs], misasək, mhamə,

“!Aweh! Narmamə yamə mine kamhavəh rao ye tahik, kapəriə nautə rımnehuə tuk mane kape taon əsanın a.

Mərig kımnorıah in ye nıpig kirikianə əmə.

20 Mərig kimiə ye rao ye neai, kimiə narmamə kape Kughen, mine aposol minə, mine profet minə, rikimiə tukraməkeikei magien, meinai Kughen rımivəhsi-pən narpınien kımın tuk nor-hah-preyen kimi əmiə.’”

21 Məkneikın, agelo əsanın kirik rımırəh kapier ehuə kirik, marko-pən kin apa ye tahik ye nagheen fam, mımə,

“Kınarkwəsis məkneikın Babilon Ehuə Nagheen Rehuə. To rapəh nərer-mınien.

22 Kini tukhapəh nisərig-mınien riki gita* mine tərhenao, mine naiyuk ramasək ye taon a.

Kini tukhapəh nisərig-mınien narkarəkien kape kapier minə yame ramaiyu-əsis wit yame kamor flaoa kin. Kini yermamə kape narpəkao-huvəyen ye narımnar rırəkək mın aikın.

23 Nıkhakien kape laet minə tukripəh mın nəsiəyen aikın.

---

* **18:22:** Nəgkiarın kape nəmə Gris rapəh nıniyen ‘gita,’ mamni əmə ‘hap.’

Tukhapəh nisərig-minien riki piraovın mine yerman yamə mir kararpen əriu minə ye narkurəkien.

Mərig in apa kupən, sto kipa minə aikin, iriə nəmehuə əfrakis minə. Taon a rimməvigin rhakə kantri minə fam, mikir oror əriə.

24 Taon ehuə e Babilon in rımivəh narpinien meinai rımivi nitaw profet minə mine narmamə kape Kughen minə ikin minə fam ye tanımtanə.

Nəfrakisien. Nitaw narmamə m-fam yamə mine kimnhopni əriə rımnaiyu ye taon a.”

19

Narmamə ye rao ye neai kamhani vi vi Kughen

1 Kini ai, yakərig nuvrig-uvrigien kirik rəmhen kin kwhen ehuə kasokr-apomh ye rao ye neai, mhani mhamə,

“!Pəh khani vi vi Yermaru!

In Kughen. In ravəh miragh ətawə. Nıpran rakhak maməsiə. Nəsaninien, in kafan pisin əmə.

2 Meinai In raməkir atuatur narmamə ye nəfrakisien.

Kafan nəgkiarieren ruoh-ta piraovın kape swatuk e yame rımnarıp-pən arnapig tuk narmamə.

In rınarıpın ta tai nitaw kafan yorwok minə.”

3 Kini kasokrən apomh min mhamə,

“!Pəh khani vi vi Yermaru Kughen! Nehenap kape nar yame raməs pian e, ramənah mamvən mıpəh norien infamien.”

4 Kini nəmehuə minə iriə twenti fo, mine nar miragh minə, iriə kuas, kamni kimə ‘jerubim’,

kisənimkur-pən ye jea Kughen ramkwətə mamar-
maru ikin, masəgnəgin In, mhamə,
“!Nəfrah! !Pəh khani vi vi Yermaru!”

Narkurəkien kape Kwaji sipsip

⁵ Kini ai, riki yermamə kirik ramsi-pən ye jea
kape King, mīmə,

“!Yorwok minə kape Kughen, səgnəgin In!

Kimiə yamə mine nakamhasiai Kughen, nar
apnapig mə kimiə nəmehuə minə uə kimiə
narmamə apnapig minə, səgnəgin In.”

⁶ Kini ai, yakərig nuvrig-uvrigien kirik rəmhen
kin kwhen ehuə kasokr-apomh, mamhen min kin
tahik yame ramuh kwənharəruə, mine karuəruə
yame ramarkwəmətei, mamni mīmə,

“Pəh khani vi vi Yermaru, Kughen kapətawə,
Nagheen Rehuə Pik. In ramarmaru.

⁷ Pəh kisagien, mhani nəfrakisien ye nehuəyen
kafan.

Meinai ruauə ye nipig atuatur kape
narkurəkien kape Kwaji Sipsip.

Kini kafan piraovin ramərer matuk mawhin.

⁸ Kini Kughen rivəhsi-pən neipən huvə kimin mə
tukrarkaoh kin.

Neipən e kamni kimə linen. Rhawən
maməsiə.”

(Neipən hawən e linen ramor nimtətien ye
norien atuatur kape kape narmamə kape Kughen).

⁹ Kini agelo rini-pə tuk yo mīmə, “Rai-pən
nəgkiarien e ye nəkwəkwə, ‘Narmamə yamə mine
kimirpen-ta əriə mə tukhavən ye nəviginien kape
narkurəkien kape Kwaji Sipsip, iriə tuksarə ye
nihuvəyen əfrakis.’ ” Kini marar mini-pə min tuk

yo mimə, “Nəgkiarien minə e in nəgkiarien əfrakis kape Kughen.”

¹⁰ Məkneikin, yakənimkur ye nihun mə jakəhuak kimin, mərig in rini-əhu mimə, “Apəh. Kitawə yorwok minə mine piam yamə mine kasərer skai tuk nini-ərhavyen nəvsaoyen huvə kape Yesu. !Əhuak əmə kimi Kughen! Meinai narer-ərhavyen kape Yesu in nuknei nəgkiarien kape profet minə.”

Yermamə yame ramkwətə-pən ye hos khawən

¹¹ Kini yimnəm rao ye neai rəhitə. Məkneikin yakəm hos khawən kirik. Yermamə yame ramkwətə-pən iran, nhagin mir e, “Yermamə Yame Kirkun Nhatətə-skaiyen Iran,” mine “Nəfrakisien.” Tukmə rimə tukrəkir narmamə uə tukruh narmamə, in tukror əmə ye natuatukien.

¹² Nimrin mir kwəmhen kin nap raməwhao. In rəvəvhao kin kəvəvhao khapsaah kape king. Kini kirai-pən nhag kirik iran yame yermamə kirik rirkək yame rirkun; In pisin əmə rirkun.

¹³ Ramarkaoh kin neipən kirik yame keires-pən ye nitə. Nhagin min e, “Nəgkiarien kape Kughen.”

¹⁴ Kini mobael minə ye rao ye neai kamhakwasig kin. Iriə m-fam kasəkwətə-pən ye hos khawən minə, misarkaoh kin neipən e ‘linen’ yame rhawən mihuvə.

¹⁵ Kwən a, kafan kirik aikin nao yame ramtərhav ye nəkwən yame in tukrhapni narmamə ye kantri minə kin. “In mamrəh kwətəvhə yame kinnor kin aean, [ramhajoun mə nagheen rehuə].” (*Sam 2:9*) In tukrhajoun niemhaa kape Kughen e Nagheen

Rehuə kimi narmamə ye kantri minə, rəmhen kin yame kaməviəsis kwənkwai grep mə nehen tukraiye kor waen kin.

¹⁶ Kirai-pən nhagin ye neipən kafan mine nuvan kimə,

KING KAPE KING MINƏ mine YERMARU KAPE
YERMARU MINƏ

¹⁷ Kini ai yakəm agelo kirik rərer-pən ye mirh, mamasək apomh mamni-pən tuk man yamə mine kamhaivə apa ye nimago-ago mimə, “Pəh khauə misofugin tuk nəviginien ehuə a kape Kughen

¹⁸ mə tuksən nusai king minə, mine namehuə kape mobael minə, mine nəmə əsanin minə, mine hos minə, mine narmamə kasəkwətə-pən irəriə, mine nusai narmamə minə fam: slef minə, mine narmamə pəh nien mə slef minə, mine namehuə minə, mine narmamə apnapig minə.”

¹⁹ Məkneikin yakəm nar miragh aperə kapən kapə seven, mine king minə kape tanimtanə, mine kapəriə mobael minə kasofugin iriə min, mə tuk-sarowagin iriə yermamə yame ramkwətə-pən ye hos khawən mine kafan mobael minə.

²⁰ Mərig kimnharaptərəkkin nar miragh a, mine profet eikuə yame ramor nimtätien pisin pisin minə nipig raməmür iriu nar miragh a. Ramor nimtätien minə a tuk neikuəyen ye narmamə yamə mine kamhavəh nətətao kape nar miragh masəhuak kimi nanmi nar yame kimnor kisigovin kin. Kirəh əriu, karamragh, karko-pən kin əriu apa ye nəkwai neram nap yame raməwhao məpan-əpan, mamapien.

²¹ Kini yermamə yame ramkwətə-pən ye hos khawən, rīmnhapni fam mobael minə kapəriə kin nao yame rīmatərhav ye nəkwān. Kini man minə m-fam kimnhavən, misən nīprairiə, tīpriə rəsiis.

20

Yesu Kristo tukruə mamarmaru kape newk wan taosen

¹ Kini ai, yakəm agelo kīrik risi-faktə ye rao ye neai, mamrəh ki kape nəpəəg ehuə yame rewaiyu pik, mine jen ehuə kīrik.

² Rarar mivən miraptərəkīn algita ehuə a in a snek kupən kamni kimə yarmhə uə Setan, mīrkwəji ətərəkīn kape newk wan taosen.

³ Marko-pən kin in ye nəpəəg ehuə yame ramei-waiyu pik, mətapig əsigin in mə tukri-pəh nīkīr-oror-ien narmamə ye kantri minə meriaji-pən newk wan taosen ruə mivən. Ai tukpīaməkeikei kīrisin min kape nīpig kwakwə əmə.

⁴ Kini ai yakəm jea minə tiksīn kape king, narmamə kasəkwətə-pən irəriə. Kughen rīmīwəhsi-pən neihuəyən kimi əriə mə tuksəkīr əmhen narmamə. Kini yakəm min narmamə yamə mine kīmnərəru nīpətək nuairiə meinai kīmisarər-ərhav tuk nīni-ərhavyen nəvsaoyen huvə kape Yesu mine nəgkiarien kape Kughen. Iriə kīmnhapəh nīsəhuakien kimi nar mīragh a kapan kapə seven mine nanmī nar yame kīmnor kīsīgovīn kin. Kini mhapəh nhawəhyen nətətao kafan ye nupanairiə mine kwermīriə. Kini taktəkun ai iriə kamhamragh min, masarmaru iriə Yesu Kristo kape newk wan taosen.

5-6 Narmamə minə a, iriə kimisəkupən mamham-
ragh min ye nimhəyen kapəriə. Iriə tuksarə ye
nihuvəyen əfrakis, kini iriə nəmə atuatur minə
kape Kughen. Tukhapəh nhavəniən ye nəkwai
nap ehuə; mərig tukhauə rəmhen kin pris minə
kape Kughen mine Yesu Kristo, masarmaru iriə
min kape newk wan taosen. Mərig narmamə minə
tiksin tukhapəh nhamragh-minien ye nimhəyen
kapəriə miseriaji newk wan taosen ror infamien.

Kughen tukror narpinien kimi Setan

7 Nipig newk wan taosen rinor infamien,
tukrisin min Setan ye kalabus.

8 In tukrivən ye tanimtanə mameikuə ye
kwənərəus kape Gog mine Magog, in e, narmamə
ye kantri minə fam ye tanimtanə. Setan tukrofugin
narmamə ye tanimtanə mə tukhauə misofugin
misərer matuk tuk narowaginien. Narmamə
kafan khapsaah pik misəmhen kin nipakir ye
nikar-kar tahik.

9 Tuksaiyu rik rik mhavən ye kantri minə fam
ye tanimtanə. Misərer misarkurao ikin narmamə
kape Kughen minə kasarə ikin. Ikin aikin a taon
ehuə e yame Kughen rorkeikei pik.* Mərig nap
kirik risi-faktə ye neai meiwaiyu məkwəru əriə.

10 Məkneikin kirəh Setan yame ravəhsi-pən-
vəhsi-pən kimi əriə, karko-pən kin ye nəkwai nap
ehuə yame ramapien. Ikin a, kimnarko-pən ta kin
nar miragh a kapan kapə seven mine profet eikuə
a. Irisir tukrhərig nəmhəyen rerin yeraan mine
yenpig.

20:8: Esik 38:2,9,15   * 20:9: Taon a, in Jerusalem.

Nəkirien infamien

¹¹ Kini ai yakəm mın jea hawən ehuə a, mine Yermamə yame ramkwətə-pən iran. Məkneikin, tokrei tanə mine neai kimıwap tuk nımrin, miravən mirarkək.

¹² Kini ai yakəm narmamə yamə mine kwənhamhə ta, nəmehuə minə mine narmamə apnapig minə. Iriə kasərer kupən ye jea kape King. Məkneikin kəvi nəkwəkwə minə tiksın. Kini kəvi mın nəkwəkwə kirik, in e Nəkwəkwə kape Nımraghien. Tukəm nəkirien kape narmamə yamə mine kwənhamhə ta ye nəkwəkwə a. Kaməkir əmhen əriə kirikianə kirikianə tuk nar yame kimisor.

¹³ Tahik rameighan-pən kin narmamə yamə mine kimisəmnim aikin, mine kwənmhaan kape nımhəyen rameighan-pən kin narmamə yame kwənim ta əriə aikin. Kəkir narmamə kirikianə kirikianə tuk nar yame kimisor.

¹⁴ Məkneikin karko-pən kin nar mir e Nımhəyen mine Kwənmhaan kape Nımhəyen[†] ye nap ehuə. Nəkwai nap ehuə e, in nımhəyen yame ror kiraru kin.

¹⁵ Narmamə yamə mine kıpəh nəmien nhagriə ye Nəkwəkwə kape Nımraghien, tukarko-pən kin əriə ye nəkwai nap ehuə a.

21

Jerusalem vi

[†] **20:14:** Əmru yermamə mir e Nımhəyen mine Kwənmhaan kape Nımhəyen ye Rev 6:8 mine 1:18.

¹ Kɪni ai yakəm neai vi mɪne tokrei tanə vi meinai neai akwas mɪne tokrei tanə akwas kwərarkək. Kɪni tahik ruirkək mɪn.

² Kɪni yakəm taon imorhakə kape Kughen, in e Jerusalem Vi, ramsi-pən tuk Kughen ye rao ye neai, meiwaiyu-pə. Kɪmnor-pən marə-marə kafan rəmhen kɪn piroavin yame kamor-pən kafan marə-marə kɪmin mə tukarkurək kapəriu.

³ Kɪni ai yakərig riki yermamə kirik rokrən apomh misi-pən tuk jea kape king mamni mɪmə, “! Səmru! Taktəkun ai, Kughen rɪnor rukwanu kafan yerki narmamə. In tukrarə iriə miriə. Kɪni iriə tukhauə kafan narmamə mɪnə. Kughen In atuatur tukrarə iriə mɪn. In kapəriə Kughen.

⁴ In tukrɪrai ta nehe nɪmrɪriə fam. Nɪmhəyen rirkək aikɪn a; mɪne nasəkien tuk nɪmhəyen. Nar kupən mɪnə e, iriə kwənharkək ta, tukhapəh nhauə-mɪnien.”

⁵ Kɪni King yame ramkwətə-pən ye jea kafan rɪni mɪmə, “Yakukreikɪn narɪmnar fam khauə mhavi mɪn.” Kɪni mɪmə, “Rai-pən fam narɪmnar mɪnə e ye nəkwəkəwə, meinai narmamə kharkun nhaniyen nəfrakisien ye nəgkiarien mɪnə e, mɪshatətə irəriə.”

⁶ Kɪni marə, mɪni-pə mɪn tuk yo mɪmə, “Taktəkun ai, rɪnor infamien. Yo e nuknen mɪne nəukrəukrɪn. Yo nɪrikakunien, mɪne nərkinien. Yo, jakvəhsi-pən nu kɪmi narmamə yamə mɪne kasəkwəkəwə. Tukhanɪm, mhapəh nhawəhyen nɪmrɪn. In e nɪmrɪ nu yame rukwar mamarh-iərhav mɪvəhsi-ərhav Nɪmraghien Rerɪn.

⁷ Jakvəhsi-pən nɪhuvəyen mɪnə e kɪmi narmamə yamə mɪne kasapita ye narowaginien mɪnə e. Yo

jakamækeiki mamor ræmhen kîn kapæriæ Kughen, iriæ kafak kwajikovæ minæ.

⁸ Mærig narmamæ yamæ mine kamhagin kîn nhaniyen nhagik, mine yamæ mine kasæmkimik, mine yamæ mine khapæh nhaniyen næfrakisien irak, mine yamæ mine kashopni æjir, mine yamæ mine kasor apnapig nar, mine yamæ mine kasor kleva, mine yamæ mine kasæhuak kimi kughen eikuæ minæ, mine næmeikuæ minæ, imæriæ atuatak e ye nækwai nap ehuæ. Ikin rapien ikin. In e nimhæyen yame ror kiraru kîn.”

⁹ Kini ai, agelo kupæn kirik ramægkiar kimi yo. In kirik ye agelo minæ e seven yamæ mine kamharæh besin minæ seven yamæ mine khakwar kîn narpinien infamien seven yame Kughen tukror kimi narmamæ. In rimauæ mini-pæ tuk yo mimæ, “Yuæ-ru, pæh yakhajoun ik kîn piraovin kape Kwaji Sipsip, yame tukarkuræk iriu min.”

¹⁰ Mækneikin næsaninien kape Nanmin kape Kughen ruæ irak, yakæm agelo rikir-ta yo yakravæn ye tukwas ehuæ kirik, tokren apa yerpig ægkæp. Kini in rhajoun yo kîn Taon Rhakæ kape Kughen e, Jerusalem vi, yame ramsi-pæn tuk Kughen ye rao ye neai.

¹¹ Taon a ramæsiæ kîn nikhakien kape Kughen. Ramæsiæ ræmhen kîn kapier huvæ kirik e yame ræmtir huvæ ræmhen kîn glas, kamni kimæ ‘jaspa.’

¹² Kæupæ kafan ræpomh yerpig markurao ye taon. Kwæruæ kafan twelef. Agelo twelef kasærer tuk kwæruæ minæ. Kirai-pæn nhag kwænæræus minæ kape kwajikovæ twelef kape Isrel ye kwæruæ minæ a.

¹³ Kirai-pæn nhag kisisær ye nikarin fiak ikin,

kisisər ye nıkarın pırə ikın, kisisər ye nıkarın prah ikın, kisisər ye nıkarın pihiu ikın.

14 Kəupə kape taon e ramərer haktə ye kapier twelef. Kini kırıai-pən nhag aposol twelef kape Kwaji Sipsip ye kapier mınə a.

15 Kini agelo yame raməgkiar kimi yo mavəh nar kırık kımnor kın gol tuk nıvəhyen mak ye nehuəyen kape taon a, mine kwəruə mınə, mine kəupə kafan.

16 Taon a, kona iran kuas. Nehuəyen kape nıkarın mınə fam kisəm nəmhen. Taon a rəpomh, agelo a rıvəh neihuəyen kape nıkarın mınə fam mine napomhien kafan məm mə iriə m-fam rəmhen kın tu taosen tu hundred twenti kilometa.*

17 Kəupə kape taon a rikimkim rəmhen kın sik-isti faef meta.† Agelo a ravəh napomhien kape taon rəmhen kın narmamə kamhavəh mak ye napomhien kape narımnar.

18 Kəupə kımıvhirəkin əmə kın kapier huvə e jaspə. Kini kımıvhirəkin taon a kın gol in əmə in əmə. Gol e rhuvə, maməsiə rəmhen kın glas.

19 Kımnor huvə nuknei kəupə a kın kapier huvə pısın pısın, iriə twelef. Kərəhu-pən jaspə ye kapier yame rəkupən. Kərəhu-pən safaea ye kapier yame ror kıraru kın. Kərəhu-pən agat ye kapier yame ror kisisər kın. Kərəhu-pən emeral ye kapier yame ror kuas kın.

---

* **21:16:** Gris ramni mə neihuəyen kafan 12,000 stadia. Tukmə ror namba e 12,000 nıpran ramni mə rəpomh rəpomh rəpomh.

† **21:17:** Gris ramni mə rikimkim rəmhen kın 144 kubit. Tukmə ror namba 144 nıpran ramni mə kəupə a riskai riskai riskai.

²⁰ Kərəhu-pən onikis ye kapiet yame ror kirkirip kin. Kərəhu-pən kanilian ye kapiet yame ror sikis kin. Kərəhu-pən yalakwoj ye kapiet yame ror seven kin. Kərəhu-pən malakaet ye kapiet yame ror eit kin. Kərəhu-pən topas ye kapiet yame ror naen kin. Kərəhu-pən kalsedoni ye kapiet yame ror ten kin. Kərəhu-pən takwoes ye kapiet yame ror leven kin. Kərəhu-pən ametis ye kapiet yame ror twelef kin.

²¹ Kwəruə twelef a, kimnor kin perel ehuə twelef. Iriə fam a, kimnor kin perel ehuə kirikianə əmə. Kini swatuk ehuə ye nəkwai taon a kimnor fam əmə kin gol, rəmtir huvə rəmhen kin glas.

²² Ikin a, yakpəh nəmien niməhuak kirik, meinai Kughen əmə, yame Nagheen Rehuə Pík Əgkap, mine Kwaji Sipsip, iriu pisin əmə a niməhuak.

²³ Kini taon a rapəh nətəgtəyen ye mirh mine makuə, meinai nikhakien kape Kughen raməsiə fam aikin, kini Kwaji Sipsip in laet kafan.

²⁴ Kini narmamə ye kantri minə fam tuksəriwək ye nikhakien kafan. Kini namehuə minə kape tanimtanə tukhapik nautə huvə kapəriə mhavən misətu-pən aikin a.

²⁵ Kipəh nətapigien kin kwəruə minə nipig kirik, meinai nipigien rirkək aikin a.

²⁶ Narmamə ye kantri pisin pisin minə ye tanimtanə tukhapik nautə huvə minə kapəriə mhauə misərəhu-pən aikin a.

²⁷ Mərig narimnar yamə mine kasəmkimik ye nimri Kughen, mine narmamə yamə mine kasor nar yame ror naurisien, mine nəmə eikuə minə,

iriä e to khapäh nisauru-pänien ye taon a. Narmamə əmə yamə mine kimirai-pən ta nhagriä ye Nəkwəkwə kape Nimraghien yame Kwaji Sipsip ramrəh, iriä əmə e kharkun nisauru-pänien aikin.

22

Nu miragh

¹ Agelo rimnhajoun ta taon vi kimi yo, kini mamhajoun min nu miragh kin yo yame ramaiyu. Rəmtir rəmtir rəmhen kin glas. Mamsi-pən tuk jea kape Kughen mine Kwaji Sipsip.

² Mamaiyu mamvən ye kwerkwan ye swatuk ehuə ye taon a. Kini nai yame ravəhsi-pən nimraghien kimi narmamə ramərer ye nikar nu mir. Ye newk kirikianə, rakuə m-twelef - ye makuə minə fam. Kini narmamə ye kantri minə fam kasor nimarın tuk nor-huvəyen nəmhəyen.

³ Kini Kughen to ripəh min norien narpinien.* Kughen mine Kwaji Sipsip kaokwətə ye jea kape King mawarmaru aikin a. Kini kafan yorwok minə kasəhuak kimin.

⁴ Tuksəm nimrin. Kini kirai-pən nhagin ye nupanairiä.

⁵ Nipigien tukrirkək. To khapäh nisətəgtəyen ye mirh mine laet, meinai Kughen raməsia-pen əriä. Tuksarmaru kape rerin, infamien rirkək.

⁶ Kini agelo rini-pə tuk yo mimə, “Nəgkiarien e, kirkun nətəgtəyen iran, kimə in nəfrakisien.

---

* **22:3:** Ye Jen 3:14-19, Kughen rini hah narmamə, miwəhsi-pən narpinien kimi əriä; mərig ikin e ramrəh-si ta narpinien a. **22:4:** Mat 5:8; 2 Kor 4:6

Kughen e yame rimini-ta kupən kimi kafan profet minə narimnar yamə mine tukripiuə, rher-pə kin kafan agelo mə tukrhajoun kafan yorwok minə kin narimnar yamə mine pəh nien mə tuktu, tukasəkeikei mhauə.”

Yesu tukripiuə

⁷ Kini ai Yesu rini mimə, “! Sarha! Pəh nien mə tuktu yakrerig-pre min. Narmamə yamə mine kamharaptəkin nəgkiarien yame Kughen rimini-ərhav kupən ye nəkwəkwə e, iriə tuksarə ye nihuvəyen əfrakis.”

⁸ Yo Jon, yimnəm narimnar minə e kin nimrik kini mərig. Kini nipig yimnərig məm, yakənimkur ye nihu agelo yame rimikir yo mivən mhajoun narimnar minə e kin yo mə jakəhuak kimin.

⁹ Mərig rarar mini-pə tuk yo mimə, “Apəh. Kitawə yorwok minə mine piam minə mine profet kupən minə, mine narmamə m-fam yamə mine kamharaptəkin nəgkiarien ye nəkwəkwə e. Əhuak əmə kimi Kughen.”†

¹⁰ Kini mini-pə tuk yo mimə, “Takpəh nivitəkin-timtim-ien nəkwəkwə e, meinai nəgkiarien yame ramni-ərhav, pəh nien mə tuktu, ritərhav-pə.

¹¹ Narmamə yamə mine kasor nahasien, pəh iriə tukasor əmə nahasien mamharpin. Narmamə yamə mine kapəriə nətərigien rəmkimik, pəh nətərigien kapəriə tukraməmkimik əmə mamripin. Mərig narmamə yamə mine kasor nar atuaturuk, pəh iriə tukasor əmə nar atuaturuk mamharpin. Narmamə yamə minə khahuvə pik, pəh tukamhahuvə əmə mamharpin.”

† 22:9: Əmru Rev. 19:10.

12 Kini Yesu rarar mini mimə, “! Sarha! Pəh nien mə tuktu, yakrerig-pre min. Yakvəh nərokien mivəhsi-pən marpin norien minə kin yamə mine narmamə kimisor.

13 Yo e leta ‘a’ mine ‘zed.’ Yo nirikakunien mine nərkhinien. Yo nuknen mine nəukrəukrin.

14 Narmamə yamə mine kasaikwas ye neipən kapəriə mə tukrhawən, iriə tuksarə ye nihuvəyen əfrakis, meinai jakeighaan kin əriə mə tuksən kwənkwai nai yame ravəhsi-pən nimraghien kimi narmamə, mhavən, misauru-pən ye kwəruə minə kape taon e.

15 Mərig narmamə minə tiksın tukhapəh nisauru-pənien ye taon a. In e narmamə yamə mine kisəmkimik mine yamə mine kasor kleva masəmtah, mine yamə mine kasor apnapig nar, mine yamə mine kasəhuak kimi kughen eikuə minə, mine yamə mine kashopni əjir, mine yamə mine kasorkeikei mə tukseikuə.

16 Yo e Yesu, yimnher-pre kin kafak agelo mə tukrini-ərhav narimnar minə e kimi niməhuak minə. Yo e, nuknei King Deved, mine kwənərəus min kafan. Yo e yakəmhen kin kəmhau e fetukai yame raməsiə huvə.”

17 Nanmin kape Kughen, iriu piraovin kape Kwaji Sipsip kirəni mirəmə, “! Hauə!” Kini pəh narmamə yamə mine kasərig nəgkiarrien e khamə, “! Hauə!” Tukmə yermamə rəkwakwə, pəh ruə. Tukmə yermamə rorkeikei, pəh ruə minim Nu Miragh mipəh nivəhyen nimrin.

18 Yo Jon, yakamor kwirig kimi narmamə minə fam yamə mine kasərig nəgkiarrien yame raməmir

ye nəkwəkwə e mīmə tukmə yermamə kirik raməsik əpnis nəgkiarien ye nəgkiarien yame nəkwəkwə e ramni-ərhav, Kughen tukrəsik əpnis nahasien yamə mine nəkwəkwə e raməvsao kin ye narəyen kafan.

¹⁹ Kini tukmə yermamə kirik rīvəhsi-ta nəgkiarien tıksin ye nəgkiarien yame nəkwəkwə e ramni-ərhav, Kughen tukrīvəhsi-ta nihuvəyen mir yamə mir nəkwəkwə e raməvsao kin ye narəyen kafan. Iriu e: kwənkwai nai yame ravəhsi-pən nımraghien kimi narmamə, mine kwənmhaan kafan ye taon rhakə kape Kughen.

²⁰ Kwən e yame ruini-ərhav narımnar minə e mīmə, “Nəfrah. Pəh nien mə tuk tu yakrerig-pre min.”

!Amen! !Yuə-ra Yesu Yermaru!

²¹ Pəh Kughen tukrautə-pə kin nihuvəyen kape Yesu Yermaru kimi narmamə kafan minə.

Amen.

**Nəkʷəkʷə imərhakə kape kughen: nirpenien
vi
The New Testament in the Southwest Tanna Language
of Vanuatu
Le Nouveau Testament dans la langue sud-ouest Tanna
de Vanuatu**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Southwest Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tanna, Southwest

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

ad9e16d0-33ca-5cbe-ad05-46d1635fa22b